«Բուզանթիոն»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤل
بوزانت كچيان
مطبعه وادارهخانهسى باب عالى جادهسنده ٣٨ نومرولى دائرهٔ مخصوصهده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. 6ամս. 3½, 3ամս. 2, Կ. Պոլսոյ համար 3ամսն 36 ղրշ: Արտասահման 40 ֆր. 6ամս. 20, 3ամս. 10; Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Ռուսիոյ Լոքալէ.

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի գլխաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 352 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1897 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 22/3 ՅՈՒՆ. 1898 | 10 ՇԱՊԱՆ 1315 | 22 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1313 | Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 352

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

Տգիտութիւն և Նախապաշարում, ահա՛ ժողովրդին առաջին և էն մեծ թշնամիները։

Զգալապէս թէ անզգալապէս, իր ձեռքով թէ ուրիշի ձեռքով, նիւթապէս թէ բարոյապէս, ժողովուրդը միշտ այս թշնամիներուն զոհն է։

Ճարտար խաբեբայ մը երբ գայ խաբէ զմեզ, շատ կ'նեղանանք։ Մեր կրած դրամական կորուստն աւելի կսկծալի կերպով կ'դրդէ, կ'վիրաւորէ մեր ինքնասիրութիւնը։

Բայց չէ եղած երբեք ճարտար խաբեբայ մը որ այնքան մեծ, այնքան ծանր վնաս պատճառած ըլլայ ժողովրդին՝ որքան այն երկու աւագ թշնամիները, Տգիտութիւնն ու Նախապաշարումը։

Թողունք բարոյական կարգի վնասները, նիւթական վնասներն այնքան զգալի, այնքան շօշափելի են որ հարկ չկայ աւելին փնտռելու։

Աշխարհի վրայ ի՞նչ բան ամէնէն աւելի թանկագին է ժողովրդի մը, եթէ ոչ իր կեանքն, անհատական ըլլայ թէ հաւաքական։ Բայց այս կեանք ամէն օր կ'զոհուի վայրապար՝ Տգիտութեան ու Նախապաշարման երեսէն։

Մէկ օրինակ մը միայն առնունք, եւ այսօր անով շատանանք։

Ի՞նչ են այն կարգ մը վտանգաւոր սովորութիւնները ժողովրդին մէջ, քաղաքներու թէ գիւղերու ժողովրդին մէջ, եթէ ոչ Տգիտութեան եւ Նախապաշարման հարազատ ծնունդները։

Այս վտանգաւոր սովորութիւններ, առողջապահիկ գիտութեան այս ամենօրեայ ոճրագործները, ամէն տարի հազարաւոր զոհեր կ'տանին ամէն սեռէ, ամէն հասակէ ժողովրդեան մէջէն, որոց քով ամէնէն մեծ պատերազմներուն, ամէնէն մեծ աւերումներուն տարած զոհերը բան մը չեն։

Բովանդակ Փոքր Ասիոյ մէջ, ի բաց առեալ Իզմիրը, չկայ քաղաք մը որոյ Հայերը թէ՛ նիւթական բարօրութեան եւ թէ դպրոցական զարգացման տեսակէտով աւելի յառաջացած վիճակ մ'ունենան քան Ատաբազարի Հայերը։

Բայց Ատաբազարի այս պատուական Հայերն, որք առեւտուրի եւ արհեստի մէջ իրենց ցուցած ձեռներէցութեամբ ու աշխատասիրութեամբ, իրենց ընտանեսիրութեամբ, իրենց ընկերասիրութեամբ եւ կրթական գործին համար իրենց տածած սիրով ու գորովով այնքան համակրելի են, ամէն տարի սոսկալի հարկ մը կ'վճարեն Տգիտութեան ու Նախապաշարման։

Երկու ճիւղեր անոնց մէջ աւելի աւերումներ կ'գործեն, որք թէպէտ տնտեսական տագնապի, հրդեհի, երկրաշարժի, ողողումի վնասներուն չափ աղմուկ չեն հաներ, բայց ոչ նուազ իրական են, և համադումար իրենց արդիւնքով շատ աւելի աղետաբեր։

Ատաբազարի մէջ պատահած մահերուն մեծագոյն մասին պատճառներն են՝ Թոքախտ և Ծննդաբերութեան հիւանդութիւնք։ Եւ այս երկու ճիւղեր այնքան մեծ կոտորած պիտի չընէին Ատաբազարի մէջ, եթէ իրենց դաշնակից առած չըլլային Տգիտութիւնն ու Նախապաշարումը։

Ատաբազարցիք իրենք կլիմային խոնաւութեան կ'վերագրեն թոքախտաւորներուն շատութիւնը։ Բայց խոնաւութիւնն ինքնին այնքան մահաբեր պիտի չըլլար։ Եւրոպայի մէջ շատ խոնաւ քաղաքներ կան որոց թոքախտաւորներուն համեմատութիւնը խիստ վար է բաղդատմամբ Ատաբազարի։ Երբ խօսքը խոնաւութեան վրայ է, բնաւ չմոռնանք թէ Անգլիոյ գրեթէ ամէն մեծ քաղաքներ խոնաւ են վերջին աստիճան, բայց հոն մեռելոց համեմատութիւնը շատ վար է բաղդատմամբ կարգ մը գեղեցկագիր քաղաքներու։

Ի՞նչ ընէ կլիման երբ Ատաբազարցիք ընդարձակ տուներու ընակելի վերնայարկերը պարապ կ'թողուն՝ հիւրերուն կամ հանդիսական առիթներուն սեփականելով, եւ իրենք վարի բակի յարկին մէջ կ'անցնեն օրերնին, այն բակին որ հող է ըմբռնովին, եւ հողին խոնաւութենէն զատ, ի սէր մաքրութեան լուացուելով չորունակ թաց մնացող տունին մէջէն խոնաւութիւնն անպակաս է արդէն։

Ի՞նչ ընէ կլիման, երբ Ատաբազարցին ամենեւին կարեւորութիւն չի տար հիւծախտին տարափոխութեան։ Յետ մահուան կ'պահուին եւ կ'գործածուին հանգուցելոյն գոյքերն «ի յիշատակ»։ Մէկ ամանէ ուտել, մէկ գաւաթէ խմել, հագուստները փոփոխակի հագնիլ, անխտիր լուացք, են. սովորական են հոն։ Ատաբազարի բազմաթիւ սրճարաններուն բազմաթիւ խաղացողներն երբ թղթախաղի ժամած և աղտոտ թղթերը չորունակ մատերնին թքոտելով կ'դարձնեն իրենց ձեռքին մէջ, գիտե՞ն արդեօք թէ հիւանդութեան սերմերը ներս կ'առնուն կամ ուրիշի կուտան։

Ի՞նչ ընէ քաղաքին կլիման երբ ժողովրդեան մեծ մասն հաւատ չունի բժշկութեան վրայ, և կ'դիմէ կեղծ բժիշկի։ Ատաբազար լաւ բժիշկներ կան, բայց մեզ կ'գրեն թէ անուս, բնականապէս ոչ-վկայեալ, մանրավաճառ և ինքզինք բժիշկ հռչակած կին մը հոն կրկնապատիկ յաճախորդ ունի հիւանդներուն մէջ քան ամէնէն օրինաւոր բժիշկը։ Ատաբազարցիներուն իմացականութեան կ'ներէ՞ք որ երբեւ «հրաշագործ» կ'դիմեն այն կնոջ։ Եթէ գրողն իրազեկ մէկը չըլլար, մեք ալ չէինք հաւատար։

Կլիման ի՞նչ ընէ երբ Ատաբազարցիք ջուր կրելու սովորութիւն մ'ունին, զոր առհասարակ կիներն ու աղջիկները կ'կատարեն, յաճախ մերկ ոտքով, սափորն իրենց կռնակէն մինչեւ մէջքը կախած, առանց դիտելու թէ այդ սափոր իր թացութեամբ թոքերուն և իր ծանրութեամբ կողերուն ինչպէս կ'ազդէ։

Նամակագիրն որ այս դիտողութիւնը կ'հաղորդէ մեզ՝ կ'ըսէ թէ ինք կ'յարգէ տեղական սովորութիւնը, «միայն թէ...ջուր խմելու երանգով արիւն չփսխենք»։

Ատաբազար բուրդի և կաշիի կողմէ հարուստ է. բայց բոկիկ պտըտելու սովորութիւն ընդհանրացած է հոն։ Ասիկա առիթ կուտայ մեր նամակագրին՝ սուր դիտողութիւն մ'ընելու.

«Օր մը թեթեւ հարբուխ ունեցող դրացի օրիորդի մը հարցուցի.

—Ինչո՞ւ զուլպա չես հագնիր, աղջի՛կ։

—Հիւանդ չկարծուելու համար։

—Ուրեմն, հիւանդանալէ՞ն յետոյ պիտի հագնիս զուլպա։

—Այո՛։

—Անանկ է նէ՝ կոշիկներդ ալ մեռնելէդ ետքն հագիր։»

Այս տեղեկութիւնները մեզ հաղորդող նամակագիրն, որ մասնագէտի հմտութիւն ալ ունի, զարմանք կ'յայտնէ թէ ինչպէս ժողովրդեան առաջնորդներն իրար չեն անցնիր այսքան տարածուած համաճարակի մը առաջքն առնելու։ Իր բնակած տան կից չորս [illegible] մէջ չորս հիւծախտաւորք կան պառկած եւ օրիորդ։ Ատաբազարի բժշկական մարմինը կ'քննադատէ՝ այս կենսական խնդրոյ վրայ ժողովուրդն արթնցնելու համար ազդու միջոցներ ձեռք չառնելուն պատճառաւ։ Շատ գեղանի կիներ ալ զոհ կ'երթան՝ ծննդաբերութեան վերաբերեալ անհոգութեանց և նախապաշարմանց երեսէն։ Քարոզիչներն երբեք առողջապահութեան համար բան մը չեն ըսեր, երբ թէ Աստուծոյ մեզ պարգեւած այս թանկագին կեանքին վրայ խօսիլը սրբապղծութիւն ըլլար։ Ամենէն զարմանալին այն է որ (եթէ իրաւ է) Ատաբազարի վարժարաններուն մէջ Առողջապահութեան դաս չկայ եղեր։ Ալ ասիկա զրպարտութիւն կ'թուի մեզ։ Այսքան անտեղութիւն չենք սպասեր ուշիմ Ատաբազարցիներէն։

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ԱՐԱԲԿԻՐ, 26 Նոյմ. 97

Ամէնուն աչքն հիմակ հոն դարձած է, դէպ Առաջնորդարանն, ուրկէ բաժնուած, հեռացած էր ժամանակէ մ'ի վեր, հոն չգտնելով ո՛չ հոգեւոր իշխանութիւն և ոչ օրինաւոր պաշտօնէութիւն։ Երկու տարիէ ի վեր տիրող ձեռնելատիպ լռութեան յաջորդած են ազեւորութիւն ու կարգաւորութիւն։ Մարած հրագը դարձեալ սկըսած է պլպլալ հո՛ն, յորմէհետէ հասած է Նոր Տանուտէրը։ Ազգ. այդ գեղեցկաշէն պաշտօնատան մէջ բազմած է Տեղապահ հայրն, որոյ մօտ կ'երթեւեկեն ամէն աստիճանի անձինք։ Մէկը պաշտօն ունի, միւսը՝ խնդիր, նա՛ հետաքրքրութիւն, սա՛ բացատրութիւն, մի ուրիշն՝ ակնկալութիւններ։ Ամենքն ալ բան մը կ'սպասեն անկէ. Թեմական գործերու բարւոքման յոյսեր կ'տածեն։ Ամէնէն աւելի Տեղապահին խորին ուշադրութիւնը գրաւած են աղքատներն, հիւանդներն և այն ամէն մարդիկն որ հանդիպած են բախտին դառն հարուածներուն։ Ասոնք կ'կազմեն Նորընտիր հովուին գործունէութեան նախընթաց առարկան։ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ. լաւ ջանքեր կ'ընէ միշտ այս թշուառներուն արցունքները սրբելու համար։ Դրասենեակին վրայ կ'տեսնուի տետրակ մը, որուն առաջին էջին վրայ խոշոր տառերով գրուած է «Աղքատախնամ» օրհնեալ բառն, և անկէ քիչ մը վար՝ «Որ ողորմի տնանկին, փոխ տայ Աստուծոյ» վերտառութիւնը։ Իր ձեռքով կը ներկայացնէ այդ տետրակն այն այցելուներուն որոց երեւոյթը կ'յայտնէ անոնց քիչ շատ նիւթական կարողութիւնը։ Կ'խնդրէ, կ'թախանձէ, կ'խըրատէ և վերջապէս բախտի ժառանգորդներէն բաժին մը կ'հանէ անբախտներուն համար։ Տարիներ առաջ Արաբկիրի եկեղեցիներն ունէին աղքատաց գանձանակն, որուն արդիւնքը կ'բաւէր հոգալու թէ՛ տեղացի և թէ շրջականներէն դիմող չքաւոր տնանկները։ Ուստի հարկ չէր մնացած աղքատախնամ ուրիշ մարմին մը կազմելու. բայց երբ հիմակ այնքան աւելցած է աղքատներու թիւն, ո՜րքան գանձանակներ պէտք են ազատելու համար շատ մը կեանքեր։ Ուստի նկատելով որ տեղական միջոցներով պիտի չկրնան հոգացուիլ այս անակներ, Տեղապահը դիմում ընելով թէ՛ Ս. Պատրիարք Հօր և թէ տարաբնակ Արաբկիրցի ազգայիններու, խնդրած է որ նպաստ փութացնեն հոս։ Կ'յուսանք թէ ապարդիւն չեն մնար այս բարեխէր դիմումներ, և մանաւանդ տարաբնակ հայրենակիցք իրենց առատաձեռնութեամբ կ'քաջալերեն այս բարենպատակ ձեռնարկն ի սփիւռս իրենց դժբախտ ազգակիցներուն։

*** Անցեալ գարնան Ս. Պատրիարք Հայրը նամակաւ մը դիտաւորութիւն յայտնած ըլլալով Մանկանոց մը [illegible] տալու հոս, այս մասին հարցումներ ուղղած էր քաղաքիս քահանայից, եւ որչափ որ այն ատեն պատասխանուած ու միջավայրին նպաստաւոր ըլլալն տեղեկագրուած էր, բայց դժբախտաբար ցարդ իրականութիւն չգտաւ։ Կ'յուսանք թէ Տեղապահ հայրն այս անգամ կ'ջանայ ընել Պատրիարքարանի ի գործ դնել այդ բարի դիտաւորութիւնն, ըստ որում մեծ պէտք կայ հոս այդպիսի հաստատութեան մը։

*** Առաջնորդարանի պաշտօնէութիւն օրինաւորապէս կազմելու համար նախ ձեռնարկուեցաւ ընտրութիւն կատարել Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ պակասեալ անդամոց։ Ընտրող. յանձնաժողովն եկեղեցւոյ բակին մէջ գամած է թէ՛ ընտրողաց եւ թէ ընտրելեաց օրինական ցանկերն ու յառաջիկայ կիրակի պիտի կատարուի քուէարկութեան գործողութիւնն.

Յ. Պ. Մ.

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆ Ի ՎԱՆ

Անցեալ ՇԲ. օր (Նոյեմբ. 22) անմոռաց պիտի մնայ Վանայ կրթական գործին տարեգրութեանց մէջ։ Այդ օր Վանայ ամբողջ ուսուցիչներ ի միասին գալով տօնեցին ծերունազարդ Տ. Դիոնեսիոս քհնյ. Արտամեդցեանի ուսուցչական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանը։ 1847 թուականին այս ծերունի քահանան Մանուէլ վարժապետ անուամբ, պաշտօնի կ'կոչուէր քաղաքիս անդրանիկ Նորաբաց Ցեռոտաղեան վարժարանի մէջ։ Տ. Դիոնեսիոս հօր արդիւնաւոր ուսուցչական տարիները կ'անցնին Վարագայ ժառանգաւորաց վարժարանի մէջ, որոյ աշակերտներն յետոյ այնչափ պիտի փայլէին ասպարէզին վրայ և Սանդխտեան օրիորդաց վարժարանին մէջ, որուն հիմնադիրն եղած է ինքն և ուր տակաւին կ'շարունակէ դասախօսել կրօնագիտութիւնը։ Տ. Դիոնեսիոս հայրն համեստ հմտութեան, համեստ վարուց և ժուժկալ կենաց տէր եղած է միշտ. դեռ այսօր իր 72ամեայ հասակին մէջ կ'վայելէ մարմնական անթերի առողջութիւն մը։ Իբր քահանայ Տ. Դիոնեսիոս հայրը նոյն չէ թերացած բնաւ իր քարոզչի պարտականութեանց մէջ. շատ անգամ ալ ընտրուած է առաջնորդական տեղապահ։ Յոբելեարն յայտնապէս ցոյց տուած է իր անձին վրայ թէ ուսուցիչ-քահանայ մը ի՛նչ աստիճանի օգտակար կրնայ ըլլալ իր հօտին, գիւղերու մէջ, ուր չէ կարելի շատ անգամ թէ՛ ուսուցիչ և թէ քահանայ ունենալ միեւնոյն ատեն. և քաղաքներու մէջ, ուր շատ անգամ վեղարաւորներու անձնասիրութեան երեսէն թափուր մնացած առաջնորդական աթոռներ կրնայ բազմիլ և օգտակար ըլլալ իր հօտին, եթէ իրաւցնէ ժամանակի ոգւոյն համեմատ զարգացեալ մարդ է։

Տ. Դիոնեսիոս հօր յոբելեանն յղացողներ և կազմողներն էին գլխաւորապէս իր մի քանի սանուհիներ, այն է Սանդխտեան վարժարանի նախկին ընթացաւարտներ, որք այժմ նոյն վարժարանի մէջ իբր վարժուհի կ'ծառայեն։ Իսկ Վանայ ուսուցիչներն ամենքն ալ մասնակից ըլլալով սոյն հանդէսին, ցոյց տուին թէ գիտեն գնահատել եւ յարգել ուսուցչի մ'այսքան երկար գործունէութիւն, ի՛նչքան ալ համեստ լինի այն, եւ այսպիսով միեւնոյն ժամանակ գիտեն նաեւ յարգել իրենք զիրենք եւ գիտակցութիւնն ունին իրենց վարած պաշտօնին վեհութեան։ Սակայն, իմ կարծիքով աւելի լաւ կ'ըլլար, որ տօնելով հանդերձ իրենց ծերունազարդ պաշտօնակցին գործունէութեան յիսնամեակը, տօնէին աւելի եւ գլխաւորապէս Վանայ կրթական գործին յիսնամեայ տարեդարձն որ այս տարի կ'բոլորէր, եւ հանդէսն աւելի շքեղ ընելով չսահմանափակէին միմիայն ուսուցիչներու մէջ։

Այսու հանդերձ, հանդէսն որ տեղի ունեցաւ Սանդխտեան Օրիորդաց վարժարանին մէջ, բաւական յաջող եւ գողտրիկ եղաւ, եւ ի վերջոյ թէյ բերուած ժամանակ աւելի մտերմական եւ ընտանեկան կերպարանք մը ստացաւ։ Հանդէսն սկսելով ժամ հօթնին տեւեց մինչեւ երեկոյ, ճառերով, երգերով, ատենախօսութիւններով եւ միջնադադարներով։ Ուսուցչաց կողմէ Տ. Դիոնեսիոս հօր նուիրուեցաւ արծաթեայ գրիչ մը եւ ընկոյզի փայտէ շինուած գեղեցիկ կազմած մը՝ երկուքն ալ գործ Վանայ ճարտար արհեստագործներուն։ Իսկ Մխիթարեան կողմէ նուէր տրուեցաւ մի գրաքար Աստուածաշունչ։

Հանդէսին ներկայ էին, բաց ի բոլոր վարժարանաց ուսուցիչներէ (որք իրենց վարժարաններն ի պատիւ յոբելեարին գոցած էին նոյն օր), նաեւ տեղւոյս տաւն. Տեղապահ Տ. Սմբատ Վ. Սղազարեան, Ուսումն. Խորհրդոյ ամբողջ անդամներ, Մր. Րէյնոլտս եւ իր տիկինը, Սանդխտեան սանուհիք եւ մի քանի վարժարանաց բարձրագոյն կարգի աշակերտներ։ Տ. Մեսրովբ քահանան յոբելեարի կենսագրութիւնը ներկայացուց։ Համբարձում էֆ. Երամեան բացատրեց յոբելեանի նշանակութիւնն եւ ի վեր հանելով Տ. Դիոնեսիոս Հօր լաւ յատկութիւններն և պակասութիւններն(.), յորդոր կարդաց բոլոր ուսուցչաց միշտ ձգտիլ դէպ ի կատարելագոյն ուսուցչի իտէալն և այն ժամանակ միայն սպասել ժողովրդէն արդար գնահատութիւն։ Մի քանիներն ալ խօսեցան Վանայ անցեալ դպրոցական կեանքէն եւ վերջապէս տաղ մը։ Տեղապահ հօր գեղեցիկ և յորդորական ատենախօսութեամբ և ապա պահպանիչով վերջացաւ հանդէսը։ Ներկայք ամէնքն ալ գոհ մեկնեցան։

Վան, 30 Նոյմ. Մ. ՄԿՐԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐՆ ԵԴԵՍԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԵԴԵՍԻԱ, 2 Դեկտ. 97

Մեր նախընթաց թղթակցութիւններով արդէն ծանուցած էինք թէ Ս. Սարգսի Մանկանոցին բացման առթիւ՝ կարեւոր գումար մը նախնական ծախք գացած էր, որ կըցած էր հոգացուիլ շնորհիւ քանի մը բարեսէր նուիրատուներու օժանդակութեան։ Արժան է գոհունակութեամբ յիշել թէ արդէն ծանուցածներէն զատ հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են դիւրելու համար Մանկանոցին բացումը. 12 ոսկի Յակոբ էֆ. Քիլօզլուեան, 12 ոսկի Կարապետ էֆ. Իմրզեան (անդամք Հոգաբարձութեան)։ Նոյնպէս 12 ոսկի Նշան և Աղաճան Եղբարք Տ. Պետրոսեան, 432 ղրշ. Սրուճի հայ խանութպանք, 300 ղրշ. դերձակ Ներսէս, Սարգիս և Դաւիթ, 200 ղրշ. Մոսպրճի և 252 ղրշ. Թիթեղագործ հայ արհեստաւորք, 4 ոսկի Սուճի Յակոբ, 100 ղրշ. Յակոբ Պալեան, 2417 ղրշ. զանազան նուիրատուութեանց արդիւնք, գումար 8741 ղրշ. տեղային դրամական հաշուով։ Հարկ է յիշել թէ բարեսէր նուիրատուաց անունքն ալ մեծապէս վնասուած ըլլալով տնտեսական տագնապներէն, իրենց յօժարակամ նուիրատուութիւնք մեզ կ'համարինք արդիւնք սրտի քան քսակի առատութեան։

*** Արդէն ծանուցուած պարագայ մ'է որ 1-2 տարիէ ի վեր տեղւոյս հայ և հայ-բողոքական ազգայնոց վարժարանք համերաշխ կերպիւ կը կառավարուին շնորհիւ Նպաստից մարգասէր ամոլի մը։ Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի կ'համարինք սա կէտը թէ Ամերիկեան Միսիոնարուհի և վարժարանաց Հոգաբարձութեան Փոխ-ձապահ Միս Գոյլինա Շաթըզ, գովելի ողջմտութեամբ մ'ըմբռնելով որ աշակերտք իբրեւ հայ ու հայու զաւակ ամէնէն աւելի պէտք ունին իրենց լեզուին մշակման, վարժարանաց Տեսչութեան ծանուցած է թէ ինք որոշած է ամավերջի քննութեանց ժամանակ, իր կողմէ տրուելիք մրցանակներով վարձատրել մաքուր հայերէն խօսելու վարժ աշակերտները։ Ուստի յանձնարարած է այս մասին կարեւոր միջոցներն ի գործ դնել։ Նոյնպէս դիւրազգածութիւններն յարգելու գովելի կենցաղագիտութեամբ, Հայ. Եկեղեցւոյ տօնական օրերը Ժողովարանի չրջափակին մէջ գտնուող բողոքական ուսանողաց եւս հաւասարապէս արձակուրդ տալու ինքնայօժար համակերպած է արդէն։

*** Տեղւոյս Լատինական եկեղեցւոյն մէջ նորէկ հայախօս կրօնական մը գտնուելն արդէն ծանուցած ենք։ Նոյն կրօնական քանի մը օր առաջ խօսած է քարոզ մը, բնաբան ընտրելով. «Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք և բեռնաւորք և ես հանգուցից զձեզ»։ Քարոզին մէջ՝ իբրեւ հրաւէրք՝ գրչագրաց ներկայացուած է իր պատրաստած եկեղեցին, և իբրեւ «վաստակեալք և բեռնաւորք» աղօթելու համար հոն ներկայ գտնուող պարզամիտ Հայերը։ Ուրիշ բացատրութեան պէտք չկայ։ Մենք՝ որչափ հանդուրժող նոյնչափ բողոքական ալ չենք. բայց երբ նեղ օրերու մէջ երկուստեք այնչափ հակապատկեր բացորոշ իրողութիւններ կ'խօսին, մեզ տրուած չէ խեղաթիւրել զանոնք։ Գ.Կ.Ո.

ՆՄՈՅՇ ՀԱՅ ԳԵՂՋԿՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՏԻՐԵՐԳԵՐՈՒ

1. Սարեր հըմէն խըճճրով.
Սէյրան բարակ բըճճրով (գուրպայ).
Սարեր հըմէն ձուն կուգէր (ձիւր)
Սէյրան բարով տուն կուգէր։

2. Սարեր հըմէն ուսին էր (ձեան հիւս)
Սէյրան բըղըր (պայծառ) լուսին էր.
Սարեր հըմէն բիւրն էր (անմշակ)
Սէյրան կանանչ թիւար էր (վարունգ)։

3. Հէյլիր, կանիր ազայմ,
Տե՛ս քանի՞ ծառ կանանչ ա (է)։
Մէկն ա կըզլ (ընկուզի) մէկն ա թըզի,
Սըր Կարապետ բաշխած քըզի։

4. Ուսին ուսին Սըր Կուսին,
Եղեկցոյ (եկեղեցի) պատուհնին
Խաչ պատուհնէն կուա կու քաղեր,
Աւազանէն ջուր կու խմեր։

5. Բարով էկար ծը դու իր
Հալպա կուապան (զոհ)խոնէն իր (կիմոս)
Հըմէնի ալէն (լաւագոյն) էլ քոս իր։
Խրուխաս (սիրելի), ջրի ճագ,
Հէյլիր գօլէն (լիճ), տուր ձի (ինձ) պագ։
Արի սիրենք, չըղնինք վառ։

6. Աղջիկներու մէրկըներ (մայրեր)
Պատիկ մօղիկ (մօրն հետ եկող խորթ որդի) մսփրցեր։
Պինդ փակեցէք ձեր դռներ,
Կու փախուցա (ցնէ) ձեր աղջիկներ։

7. Էն ճամբխին (բաց) օր կու քէիր (քայլէիր)։
Քարմըլուկ քար եղնէր,
Աւազ՝ չարժըղուկ (բարակ մազով մաղուած).
Էն աղպուրն օր ջուր կու խմէր.
Պօչն եղնէր ոսկի, պոչկալն՝ արծաթ,
Էն գալսն (առեն, կէտն)օր էկմն ասին,
Ծարն (ամուսին, սիրական) էկեր վեր կնոճնեն,
Անէրաղ (առանց օղիի) չարխծնցերայ (գինովցեր),
Անրաղնիս քըրըներայ։

Բոցոկոյ ամուսինին համար

Էկայ տանիս թափ քելեցի.
Եարս տուն չէր նստայ լացի,
Բացի հերդիս (ձեղունի ծակ, երդիք)
Ներս իշկեցի (նայիլ)
Եարս տուն չէր նստայ լացի։
—Եար գացեր գետն ի լուսց
Աւտալ ողէն գետին մնաց։

Անիրեա փարփառըէն ողղեալ

Տղա՛, տղա՛, խերիք ընցնիս մեր դառով,
Մեր պատ բըլա քոյ ապով (քեզ համար)
Մէր խարս մեռաւ քոյ դարտով։
Ջըլիր փանթ (պօնդ) կուգէր,
Բարձր ալկէն խոտ (հոտ) կուգէր
Ջնկըլըգալէն խաբս կուգէր։

Հարսնիքի խաղ

Հարսը. —Չըմ երթար մեբիկ, չըմ երթար,
Կուտանին զառոսէն կուտանին,
Տարած կու դնին գետնին (նաւ)
Կպրախոտ կուտայ իմ չամին (մեռնելիք գգելու)
Քառօսուն ջուխտ ծամ հուսակեցին,
Ջամիչ, կթուն (ընկուզի միջուկ) չաբեցին,

Տափերով զուռնէն փըչեցին,
Ձէօս (զէօ) մամուց ջոկեցին,
Ջոկեցին օր ջոկեցին
Ինչ օր գոան ի մօրմէն ջոկեցին։
Մայրը. — Զուր (մինչեւ որ) չիգայ
իրեք խարուր.. մանդուս
Խինդ խարիր սպտակ մաւրուս,
Ձեմ էնիր Թնթերն (աղջկան անուն)
ի դուս։
Ուրիշ մը.— Սազեր, դօլեր (Թմբուկ)
զարկեցին
Մամիկն ուր (իւր) տեղ լացուցին
Սպտակ չարկով Թումպընով (վարտիք)
Բաբիկն (մեծհայր) ուրտեղ լացուցին։
Ուրիշ մը հարսի կեսրոջ կ'ըսէ.—
—Խարսի կէսուր դուրս հէլիր,
Ծամի փէտող (փետտել) եմ բէրէր,
Խարսի կէսուր դուրս հէլիր,
Տախտ (սենեկի յատակ) աւիլող եմ
բէրէր։
Խարսի կէսուր դուրս հէլիր,
Գոմն աւիլող եմ բէրէր,
Խարսի կէսուր դուրս հէլիր,
Խըզմաթ (ծառայութիւն) էրող էմ բէ-
րէր։
Խարսի կէսուր դուրս հէլիր,
Ջրի բէրող էմ բէրէր
Խարսի կէսուր դուրս հէլիր,
Ջաթի (ջերակուր) էփող էմ բէրէր։
Հէլանք գացինք եկեղեցին,
Խաճէկաթ գլխուս վրէն խաչէցին,
Կաոճր ու կոլոտ բըրդացին (կարդալ)։
Հէլանք էկանք տուն
Խօսկան (աքաղաղ) ի Թառն էր,
Խաչմանք (հաշողը, չունը) ի դուռն էր։
—Աղջի՛, քո էրիկն ի՞մալէր (ի՞նչպէս),
Խարուն (տեղական տեսակ մը կօշիկ)
օտնէր կուչխչխէ՞ր,
Մախաթ չի սիրտ կու պպսէ՞ր (փայլէ)
Կօրէկէ դօտին (կորեկի ծղօտէ չի-
նուած) էլ մէ՞ջն էր։
—Աղջի՛, ձեր տղան ի՞նչ էփած են,
էն յիրիկուն օր քէ տարին.—բակլա՛յ։
Կ. Ս. ԹՈՒԽՄԱՆԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՏՈՒԳԱՆՔԸ.—ՇԲ. օրը ծանուցինք թէ հելլէն Ա. պատուիրակ Մավրոկորտադօ իշխան ծանուցեր է արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի թէ տուգանաց Ա. մասնավճարն 260,000 ոսկի պիտի յանձնուի Օսմ. Պանքային. Արդ, հելլէն կառավարութիւնը խնդրեր է որ օսմ. կառավարութիւնն ի փոխարէն գործադրէ հաշտութեան վերջնական Դաշնագրին այն յօդուածն որ կ'վերաբերի Թեսալիոյ պարպուելուն և սկսի Փթիոդիտէէ՝ այսինքն Զէյթունի շրջականներէն։

ՀՐԵՏԱԿԱՆ ժողովոյ անդամները հինգ յայտագիր մը ներկայացուցեր են հիւպատոսաց ու ծովակալաց, ըսելով որ ինչ ինչ պայմաններով միայն պիտի օժանդեն նոր կազմակերպութեան փոփոխութիւն։ Իրենց պայմաններուն համար ալ անմիջական գործադրութիւն չեն պահանջեր, այլ աստիճանաբար։ Այս յայտագիր պիտի մատուցուի նաև դեսպանաց։

—Իտալեան ծովակալ Քանէվարօ հեռագրեր է ի Հռոմ թէ Մեծ Տէրութեանց ծովակալք խիստ միջոցներ ձեռք առած են՝ արգիլելու և զսպելու ապստամբաց կողմէ ի գործ դըրուելիք չփոթութիւնները։

ԱԹԷՆՔԷ կ'հեռագրեն թէ ելմտական նախարար Մ. Ստրէյդ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ ծանուցեր է թէ հակակշռի Յանձնաժողովոյ օրինագիծն յունուարի մէջ կառավարութեան պիտի ներկայացնէ՝ վաւերանալու համար։ Ուստի որոշուեր է Երեսփ. Ժողովը հրաւիրել յունուար 25ին կամ 27ին։ Մեծ Տէրութեանց պատուիրակներն ալ ծանուցեր են իրենց կառավարութեանց թէ հակակշռի օրինագիծն յունուար 24ին պիտի ներկայացնեն հելլէն կառավարութեան։

—Սոֆիա իշխանուհին անձամբ ողջերթ մաղթեր է այն օսմ. 14 զօրիներուն որք անցեալ օր մայրաքաղաքս ժամանեցին։ Պատերազմական պաշտօնատունն ալ հրամաններ տուեր է որ ատոնք հանգստութեամբ կատարեն ուղեւորութիւնը։ Օսմ. սպայք՝ արքայական հրամանաւ՝ Պլովդիւ պանդոկն իջեւաներ և հիւրամեծարներու առաջնորդութեամբ քաղաքն այցելեր են։

ՎՈԼՈՅԷ կ'գրեն թէ Ռամազանէ առաջ Ռէտիֆի վաշտերը պիտի արձակուին։

—Վոլոյի երեւելիներէն Եագուպ պէյ տեղական կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեր է մէկ կողմը Թուրքերէն և միւս՝ յունարէն Թեսալիա անուն կիսաշաբաթաթերթ մը հըրատարակելու։

—Վոլոյէ կ'գրեն առ Իգդամ թէ քաղաքին բնակիչներէն շատ մը հելլէնացիք ընտանեօք օսմ. հպատակութիւնն ընդուներ են։

ԲԱՐԻԶԻ հելլէն դեսպանն ու Սըր Էտկար Վինսընդ տեղւոյն սեղանաւորաց ոմանց հետ կ'բանակցին՝ հելլէն կառավարութեան համար 150 միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը կնքելու եւ բանակցութիւնք փութով առաջ կը տարուին։

ՐԻՖԱԴ ՊԷՅ, Աթէնքի օսմ. նոր դեսպանն, երկու երեք օրէ ի վեր հիւանդ է։

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Կրետէի մէջ կազմեալ Նպաստամատոյց յանձնաժողովներուն հսկէ Կրետէի հրամանատար Ճէվատ փաշա։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇԱՑՐԱԳՈՆ ԱՐԵՒԵԼՔ. — Գերման լրագիրք Բեդերսպուրկէ առնուած հեռագրեր կ'հրատարակեն թէ Ռուսք Բորդ Արթուրի մէջ հաստատուելէ յետոյ գրաւեր են Բին-Ջէու նաւահանգիստն որ կ'գտնուի Լիաօ-Դունկի թերակղզւոյն հանդիպակաց ծովեզերքին վրայ։

—Հայնրիխ իշխան որուն Ճիպրալթար ժամանումը ծանուցինք, անցեալ ԲՇ. կէս օրին ցամաք ելնելով ընդունուեցաւ անձնապահ նոնաձիգ զօրաց կողմէ։ Այցելեց կառավարիչն որ սեղան մը տուաւ ի պատիւ իշխանին։ Անցեալ Գշ. մեկնեցաւ դէպի Բորդ-Սայիտ։

—Ճափոնի լրագիրք կ'հրատարակեն մէկ օրինակն այն համաձայնութեան, որ անցեալ հոկտ. 5ին գոյացեր է Քորէայի արտաքին գործոց նախարարին եւ Ռուսիոյ դեսպանին միջեւ։ Այդ գրին մէջ կ'ըսուի թէ Քորէայի խնդրանաց վրայ, Ռուսիա ելմտական խորհրդական անուանած է զՄ. Ալէքսիէվ, որ պաշտօն պիտի ունենայ գանձել Քորէայի մաքսատուրքերն եւայլ հասոյթներն, ինչպէս նաև վճարել ըլլալիք ծախքերը. Ճեռնհաս պաշտօնատանց հետ համաձայնութիւն գոյացնելէ վերջ պիտի մատուցանէ ելմտացոյցը։ Մ. Ալէքսիէվ ինք պիտի անուանէ մաքսային գործերը վարելու կարող մէկն, եւ այսուհետեւ ելմտական խորհրդականի պաշտօնը վերապահուած պիտի ըլլայ Ռուսներու եւ Քորէացիներու։

—Գերման կէս-պաշտօնական թերթ մը կ'ըսէ թէ Գերմանիա կ'փափաքի Քիաօ-Չէուի մօտ գտնուող գետին մը դրամով ձեռք բերել։ Գերման թերթը կ'աւելցնէ թէ Գերմանիա փոխանակ կառավարիչ մը անուանելու, կայս. քոմիսէր մը պիտի ղրկէ իբրեւ վարիչ այդ նոր հողին, որ Գերմանիոյ գաղթային պաշտօնատան տեսչութեան տակ պիտի գտնուի։

—Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը, Ջինական ջուրերը գտնուող Ամերիկեան նաւախումբին հրամանատարին առաջարկութեան վրայ, որոշեր է զօրացնել այդ նաւախումբը։ Երկու յածաւորակներ արդէն ճամբայ ելեր են, ուրիշ երեք յածաւորակ ալ ճամբայ ելնելու վրայ են։

ԳԵՐՄԱՆ կառավարութիւնը Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովին պիտի մատուցանէ ընկերակցութեանց նկատմամբ օրինագիծ մը, որուն մէջ ջնջուած է այն հատուածն որ կ'արգիլէ ընկերութեանց դաշնակցութիւնը։ Բայց գերման կառավարութիւնն ասոր փոխարէն պիտի ջանայ սեղմումներ ձեռք բերել այժմեան արամադրութեանց մէջ։ Ասոնց կարգէն է կիներն և անչափահաս տղաքն արտաքսել հանրային գումարումներէ, ինչպէս նաև օտար լեզուաւ ճառախօսութիւններ ընելն արգիլել. այս յօդուած դըրուած է Լեհերուն, Դանիացիներուն և Ալզաս Լօրէնցիներուն համար, որք կը յամառին իրենց մայրենի լեզուն խօսիլ, մանաւանդ Ալզասցիները՝ ֆրանսերէն։

—Գերմանիոյ մեծ քաղաքաց ժողովուրդը կ'գանգատի թէ ոստիկանք ամբարտաւան են ու կոշտ եւ դատողութիւն չունին։ Վերջերս լրագիրք ալ սկսան դէմ գրել եւ շատ մը դէպքեր իրաւունք տուին գրուածներուն։ Այս օրերս Պերլինի մէջ ոստիկանք ձերբակալեցին պատուաւոր օրիորդ մը որուն հետ գէշ վարուեցան, զի ոստիկան մը յայտարարեց թէ կ'ճանչնար զայն իբրեւ անպարկեշտ աղջիկ մը։ Խեղճ օրիորդն աղաչեց որ իմաց տան ծնողացը, սակայն ոստիկանք մտիկ չըրին և 24 ժամ վար դըրին։ Սովորական ձեւակերպութիւնք կատարուելուն, սխալն երեւան ելաւ, այսուհանդերձ աղջիկն արգելանոց դրին, եւ իր ծնողաց պահանջումներուն վրայ միայն արձակեցին։

Համանման դէպքեր ուրիշ տեղեր ալ պատահեցան. լրագիրք պահանջեցին որ յանցաւոր պաշտօնեայք պատժըւին, բայց ասոնց պետերն անորոշ պատասխաններ տուին։ Իբրեւ ամէնէն նոր դէպք կ'պատմուի Պերլինի մէջ պատահածը. այս անգամ ամուսնացած դեռատի կին մ'է ձերբակալուողը. լրագրաց գրածին նայելով կինն ամէն տեսակ նախատինքի եւ դէշ վարմունքներու ենթարկուեր է նոյն իսկ ոստիկանութեան պաշտօնատան մէջ։ Լրագիրք պարզելով այս ծանր պարագաներն որոց կ'միտանան պաշտօնի զեղծումներ, կ'պահանջեն Խորհրդարանի միջամտութիւնն, ըսելով որ «Պարկեշտ կին մը այլեւս պիտի չհամարձակի ոչ ատեն անցնիլ Պերլինի փողոցներէն»։

—Գերմանական մեծ քաղաքներ ասկէ առաջ փափաք յայտնած էին մասնակցելու Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին։ Հաւաքական ցուցադրութիւն մ'ընելու համար, այս քաղաքներ յանձնաժողով մը կազմած էին Պերլինի քաղաքապետին նախագահութեան տակ։ Բայց այդ ցուցահանդէսի գերման կայս. քոմիսէրը՝ Մ. Րիխդէր՝ յայտարարեր է թէ անկարելի է իրեն բաւական տեղ տալ Գերման մեծ քաղաքաց հաւաքական ցուցահանդէսին՝ Շան տը Մարսի հրապարակին մէջ։

ՊԻԶՄԱՐՔ իշխանի առողջական վիճակը գոհացուցիչ չէ։ Ցաւերը կ'շարունակեն, որով չի կրնար քալել եւ անքուն ալ կ'մնայ. ո'չ կրնայ այցելու ընդունիլ եւ ոչ ալ պատասխանել իր բարեկամաց նամակներուն։

ԻՏԱԼԻՈՅ արքունեաց սովորութեան համաձայն, Ումպէրդօ Թագաւորին բոլոր եղբօրորդիք Ծննդեան տօնին կ'հաւաքուին արքայական պալատան մէջ։ Այս տարի Դուբլինի կոմսը բացակայ էր, որ շատ աչքի զարկաւ. Թագաւորին հրամանաւ էր որ կոմսը ներկայ չգտնուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ Հռոմի ուսանողաց խումբ մը որոշեր է ի նպաստ Դուբլինի կոմսին ցոյց մ'ընել՝ Օրլէանի իշխանին հետ ունեցած մենամարտին առթիւ։ Ումպէրդօ Թագաւորը չուզելով որ այս ցոյց տեղի ունենայ, խնդրեր է կոմսէն որ Հռոմ չգտնուի։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ.—Անդրկասպեան երկաթուղւոյ մէկ նոր ճիւղին շինութիւնն սկսաւ. այս գիծ Մերվէ բաժնուելով գլխաւոր գիծէն, նոյն քաղաքը պիտի միացնէ Քուշքի՝ Աֆղան սահմանագլխին վրայ. պիտի ունենայ 197 մղոն երկայնութիւն և պիտի աւարտի երեք տարիէն։

ՔԼՈՆՏԱՅՔԻ ոսկեհանքերն տխուր կողմերուն հետ, զոր ծանուցինք մեր ՇԲ. օրուան թուով, պէտք է յիշել նաև զուարթ կողմերն ալ։ Ամերիկացի մը, Մր. Ճէյմս Քլիմընդ, որ բացառաբար երջանիկ կ'համարուի՝ Քլոնտայքի մէջ թէ՛ անօթի չմնալով և թէ բախտը չինելով, իր բնակարանին մէջ ի Նիւ Եորք ծնունդի ծառ մը զարդարեր է, բայց ոչ սովորական խաղալիկներով. ծառին կոճղը մխուած էր 20 տոլարնոց դրամներու դէզի մը մէջ, և ճիւղերէն կախուած էին զուտ ոսկիի հատիկներ. ամենքն ի միասին 14,000 անգլ. ոսկի կ'արժէին։ Մոռցանք են կարեւորն ըսելու թէ Մր. Ճէյմս Քլիմընդ դեռ տարի մը առաջ երկաթուղւոյ կառախումբերու վրայ ստորադաս պաշտօնեայ էր։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ.—Քամէրունի կառավարիչը, կ'ըսեն գերման լըրագիրք, տեղեկագրեր է ի Պերլին թէ Քամէրունի գերման զինուորաց ձախողուած մը ունեցած ըլլալու լուրն անհիմն է եւ թէ ընդհակառակն Պանէլիներու դէմ ղրկուած արշաւախումբը բոլորովին յաղթեր է այդ ցեղին՝ յարձակմամբ առնլով անոնց մայրաքաղաքը։ Գերմանք քիչ կորուստ ունեցեր են. այս յաղթութեամբ Եաունտէի առեւտրական ճամբան այժմ ապահով է։

—Անգլ. աղբիւրէ կ'ծանուցուի թէ Պարիպասի նահանգին երկու քաղաքներն՝ Իլէշա և Պէրհէրէ գրաւուեր են Հաուսաներու կողմէ, որ Լակոսի գաղթականութեան ոստիկան զինուորներն են։

Մ. ՄԱՐԴԻՆԻ, Հապէշստանի իտալեան գաղթավայրին նորընտիր կառավարիչն ԳՇ. ճամբայ ելեր է դէպի Մասուա։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.—Զօր. Համմընտ՝ Բէշավուրի գունդին հրամատարն որ վերըստին գրաւեց Լունտի-Քոդալ ամրոցը՝ Խայպարի կիրճին վրայ, տուեր է թէ շատ ժամանակի պէտք կայ զայն հաստատուն վիճակի մէջ դնելու համար, թէ սպարապետ Սըր Ուիլեէմ Լօքարդի զինուորք պիտի չկըրնան միանալ իր (զօր. Համմընտի) զինուորաց, մինչեւ որ Պորիի կիրճին ճամբան չլինուի, եւ թէ վերջապէս Ալի Մէսճիտի ամրոցին հեռագրական հաղորդակցութիւնք դադրած են նոյն կողմի միւս ամրութեանց հետ, որովհետեւ թշնամին գրաւած է հեռագրական գիծերն՝ հինգ մղոն երկայնութեամբ։

—Աֆրիտիները գրաւած են Խայպարի կիրճին, ինչպէս նաեւ Պարայի հովտին տիրող բոլոր բարձունքները։ Այնքան հարուածեցին սպարապետ Լօքարդի վերջապահ գունդն, որ ըստ վերջին լրոյ, այս վերջինն հրաժարեր է ուղղակի զօր. Համմընտի միանալու կողմափարէն, և այժմ Բէշավուր պիտի երթայ, այսինքն իր պարտութիւնը կ'խոստովանի, կ'ըսեն ֆրանս. լրագիրք։

—Հնդկական ազգ. Ժողովն անցեալ ԳՇ. Ամրաոդիի մէջ բացաւ իր 13րդ տարեկան նստաշրջանն, ի ներկայութեան 700 երեսփոխանի որք Հնդկաստանի ամէն կողմերէն եկած էին, եւ մէկ քանի Եւրոպացի հիւրերու։ Մատրասի օրէնսդիր ժողովոյ Նախագահ Մ. Սանքարան Նայար, որ նոյն Նըստաշրջանին նախագահ ընտրուեցաւ միաձայնութեամբ, բացման ճառին մէջ յայտնեց թէ Հնդկաստանի Փոխարքայութիւնն սխալի իր յուղումէն որ կ'մղէ զինք հետեւիլ ճնշման եւ բռնապետութեան քաղաքականութեան մը, եւ այսպէս Հնդկաստանի բնակիչները կ'զրկուին արդարութեան երաշխիքներէն եւ բերանակապ կ'դրուի լրագրութեան։

ՎԵՆԵՑՈՒԷԼԱՅԻ Լոնտոնի դեսպան զօր. Բրէզրի պաշտօնապէս ընդունուեցաւ Օզպըրնի մէջ, և իր յանձնաբարագիրը մատոյց Անգլիոյ Թագուհւոյն։ Այս կերպով նորէն սկսան Անգլիոյ և Վենեցուելայի դիւանագիտական յարաբերութիւնք։

ՔՈՒՊԱՅԻ Մանծանիլլօ քաղաքէն կ'հեռագրուի թէ սպանիական նոր զօրքեր ղրկուեր են ի Սանդա Քրուզ, որուն կ'սպառնան ապստամբք։

—Մանծանիլլոյի հիւանդանոցներուն մէջ 3000 Սպանիացիներ կ'դարմանուին։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 1 յունվ. — Նոր Տարւոյ առթիւ փառաւոր ընդունելութիւնք կատարուեցան Էլիզէի պալատին մէջ։ Դեսպանական մարմնոյն կողմէ պապական նուիրակ Տ. Քլարի բարեմաղթութիւններ ըրաւ, եւ իր բանախօսութեան մէջ հաստատեց թէ Ֆրանսա մեծ և կարեւոր օժանդակութիւն մ'ունեցած է քաղաքակրթութեան և խաղաղութեան գործին մէջ։ Մ. Ֆէլիքս Ֆօր պատասխանելով յայտարարեց թէ Ֆրանսա հաւատարիմ պիտի մնայ իր աւանդութեանց, եւ պիտի շարունակէ իր քաղաքակրթիչ եւ հաշտարար գործը։ Եւրոպայի Մեծ Տէրութեանց համաձայնութեան եւ իմաստուն խորհուրդներուն շնորհիւ այս տարի ձեռք բերուած արդիւնքները կ'քաջալերեն զՖրանսա իր ջանքերուն մէջ, եւ յոյս կ'ներշնչեն իրեն ընդհ. խաղաղութեան պահպանման համար։

—Նիքոլա Զարն հանրապետութեան Նախագահին շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց, որուն մէջ կ'ըսէ թէ Նոր Տարւոյ սեմոց վրայ անկեղծ մաղթանքներ կ'ընէ ի դիմաց իր եւ Զարուհւոյն, եւ կ'աւելցնէ թէ իրենց ի Բարիզ, և Մ. Ֆէլիքս Ֆօրի ի Ռուսիա այցելութիւններէն անջնջելի յիշատակ մը կ'պահեն։ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ պատասխանեց թէ Զարին բարեմաղթութիւնք մեծապէս կ'յուզեն բոլոր Ֆրանսացւոց սրտերն, եւ կ'նորոգէ իր անկեղծ սիրոյն հաւաստիքը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլ. 8 մարտանաւ եւ 4 թորփիլանաւ Քորէայի Չէմուլբօ նաւահանգիստն հասան։

— Ճափոն կ'պատրաստուի համաձայնութիւն մը գոյացնել Անգլիոյ հետ։

ՀԱՄԱՌՕՏ
ԱՐՈՒԵՍՏ ՏԱՂԱՉԱՓՈՒԹԵԱՆ
Յօրինեց.—Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ
Տպագրութիւն Յ. Մատթէոսեան

Ծանօթ հեղինակին այս նոր աշխատասիրութիւնն, որ վաւերացած է Պատ. Ուսում. Խորհրդէն, դիւրաւոյց եղանակաւ կ'աւանդէ տաղաչափութեան արուեստը դպրոցական ուսանողաց, և կրնայ միանգամայն իբրեւ առ ձեռն առաջնորդ ծառայել մեր բազմաթիւ տաղաչափ գրագէտներու։ Համառօտութեան մէջ ամբողջութիւն մ'է, եզական իւր տեսակին մէջ, կարեւոր ծանօթութեամբք և ընտիր օրինակներով ճոխացեալ։

Գին 3 դահեկան.—Կեդրոնատեղին է Պալենց գրատունը։ 8—6

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Էջմիածնի գործերուն վրայ մեր ստացած նոր տեղեկութեանց նայելով, Ն. Օ. Ս. Հայրապետը Դեկ. 2/14ին Էջմիածին կ'գտնուէր տակաւին, եւ կ'պատրաստուէր Տփղիս երթալ՝ ինչ ինչ կարեւոր խնդիրներ անձամբ ներկայացնելու Կաւկասիոյ կուսակալ Կալիցին իշխանին, որուն փոխադարձ այցելութիւն ընել կը փափաքէր նաեւ։ Պ. Խորէն Խրիմեան, որ ձերբակալուած, Տփղիս տարուած եւ հոն բանտարկուած էր, երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուեր է, յորմէ ներելի է մակաբերել թէ իր վրայ ծանրացող ամբաստանութիւնը թեթեւցեր է։ Գանձապետ Տ. Վահան վ. և Հայրապետական քարտուղար Տ. Նահապետ Վ. Նոր Նախիջեւանի վանքը տարուեր են։ Տ. Վահան Վ.ի համար, զինք մօտէն ճանչցողներ կը վկայեն թէ շատ պատուաւոր եկեղեցական է, շատ խղճամիտ, եւ անկարելի է հաւատալ որ այնպիսի գողութեան գործի մէջ գտնուած ըլլայ։ Տ. Նահապետ Վ. ալ շատ շնորհքով եկեղեցական է, եւ մանաւանդ իբրեւ տաղէին եւ լաւագոյն սաներէն մին Գէորգեան Ճեմարանի, անկարելի է հաւատալ որ այս հաստատութեան պահեստի դրամագլուխը խորելու եւ անոր ապագան վտանգելու գործի մը ձեռնամուխ եղած ըլլայ գիտակցաբար։ Մայր-Աթոռն արդարեւ ունի «պահեստի դրամ» մը, բայց Մակար կաթուղիկոսի օրէն, Վանքին դրամական անձկութեան պատճառաւ, այս դրամէ մաս մը բան առնուած ծախսուած էր արդէն։ Այս «պահեստի դրամ» տարբե՞ր բան մ'է քան Գէորգեան Ճեմարանի «պահեստի դրամագլուխը», բացատրութեան կ'կարօտի։ Կ'մաղթենք որ ի մօտոյ կարող ըլլայինք աւելի հիմնաւոր եւ աւելի գոհացուցիչ բացատրութիւն մը հաղորդել մեր սիրելի աւուր թիւով պատմուած եղելութեանց վրայ։

—Ս. Պատրիարք Հայրն առաջնորդութեամբ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սաատէթեանի, քահանայից եւ Կէտիկ-Փաշայի Թաղ. Խորհրդոյ դիւանին, ՇԲ. իրիկուն Կէտիկ-Փաշայի եկեղեցին գընաց, ուր իրիկուան ժամերգութեանց ներկայ գտնուելէ ետք, այցելեց Թաղին Ս. Մեսրոպեան վարժարանն, որոյ ուսանողաց համառօտ քաջալերական մը խօսեցաւ։ Երեկ առաւօտ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց՝ կ'ըսպասաւորէին Բերայի, Մայր-եկեղեցւոյ եւ Եէնի-Գաբուի աւագերէցք եւն. Եկեղեցին լեցուած էր հոծ բազմութիւն մը. դասին մէջ հրաւիրուած էին Պօլսոյ ընկերութեան գանձապետ Մր. Բիթ, անգլիացի գրագէտ ուղեւոր մը, և Արշակ էֆ. Շմաւոնեան։ Մեղեդիէն վերջ սկսաւ վարդապետաց չորս աստիճան գաւազանի տուչութեան արարողութիւնը։ Հինգ աբեղաներէն երկուքը, Տ. Փառէն՝ անձնական տկարութեան պատճառաւ Արմաշու վանքը մնալուն, և Տ. Վահրիճ՝ Լինկիբրիի վիճակն հովուական այցելութեան ելած ըլլալուն համար, միւս երեքը միայն կ'ստանային գաւազանի իշխանութիւնը։ Տ. Թաթուլ, Տ. Թորգոմ և Տ. Գնէլ աբեղայք բեմին վըրայ ի ծունր եկած էին Ս. Պատրիարք Հօր առջեւ, որ աթոռին վրայ բազմած էր։ Դպիրք «Աշակերտք Քրիստոսի» շարականն երգելէ վերջ, խարտաւիլակ Տ. Զաւէն Ծ. Վ. որոշեալ բանաձեւերն արտասանեց, և Ս. Պատրիարքին օրհնութիւններն հայցեց։ Աղօթք, Դիրք և Աւետարան կարդացուելէ յետոյ, Թափօրով եկեղեցւոյ արեւմտեան, հիւսիսային եւ հարաւային կողմերը գնաց Ս. Պատրիարքն։ Հիւսիսային կողմը գըտնուելու ատեն վարդապետաց երրորդ աստիճանը տրուեցաւ, և նոյն պահուն Ս. Պատրիարքը գեղեցիկ գաւազաններ յանձնեց երեք աբեղայից, որոշեալ պատուէրները տալով։ Արեւմտեան կողմն երթալնուն ծաղկեայ սեւ փիլոնները տուաւ, և Յով. Որոտնեցւոյն յորդորականն ուղղեց անոնց։ Արարողութենէն յետոյ Ս. Պատրիարքը պերճախօս քարոզ մը տուաւ, յորում օրուան տօնախմբութեան վրայ ակնարկ մը նետելէ վերջ, խօսեցաւ եկեղեցականին կոչման և առ ժողովուրդն ունեցած սպասն պարտականութեանց վրայ, և աւարտեց սրտաշարժ յորդորական մը ուղղելով երեք աբեղայից. քարոզին վերջը կոչում ըրաւ ժողովրդեան գթութեան, չմոռնալու համար կարօտեալները։ Պատարագէն ետք, Ս. Պատրիարքը Թափօրով առաջնորդուեցաւ ի Խորհրդարան, ուր պատշաճ ընդունելութիւններ և մեծարանքներ եղան Ն. Սրբազնութեան, ինչպէս նաև Մր. Բիթի և ընկերակցացը։ Յետոյ Ս. Պատրիարքը ներկայ եկեղեցականաց հետ մէկտեղ հրաւիրուեցաւ Բէչէճեան Մինաս էֆ.ի տունն, ուր ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան սեղան տրուեցաւ եւ բաժակախօսութիւններ եղան։ Իրիկուան դէմ Ս. Պատրիարքը Բերա իր բնակարանը վերադարձաւ, հետը տանելով Տ. Թորգոմ աբեղան, որ Պարտիզակցի է։ Միւս երկու աբեղայք ընիկ Պոլսեցի են։

—Վեր. Տ. Ենքըզէլ, անգլ. դեսպանատան երէցն, երէկ իրիկուն դեսպանատան մատրան մէջ, իր երրորդ բանախօսութիւնն ըրաւ Հայ. Եկեղեցւոյ վրայ։ Հայոց դաւանութեան վրայ որոշ գաղափար տալու համար, բառ առ բառ անգլ.ի թարգմանեց «Հաւատամքն» ինչպէս կ'կարդացուի մեր եկեղեցեաց մէջ։ Յետոյ Հայոց պատարագը բացատրեց, որոյ կարեւոր մասերուն թարգմանութիւնը կարդաց, և կատարուած արարողութիւնը պարզեց։ Նախ քան զՍ. Հաղորդութիւն տղայոց հրապարակային եւ չափահասներու առանձին խոստովանանքը բացատրեց, եւ գովեց Ս. Հաղորդութեան համար այսպիսի պատրաստութիւն մը։ Խմորեալ եւ անխմոր հացի, հացով ու գինիով հաղորդուելու մասին Հայ. Եկեղեցւոյն սովորութիւնը բացատրեց, այս և ուրիշ կէտերու վրայ բաղդատելով յոյն եւ լատին Եկեղեցիներուն հետ։ Ծանոյց թէ իր յաջորդ բանախօսութեամբ աւելի մանրամասն պիտի խօսի Հայ. Եկեղեցւոյ վարդապետութեանց վրայ, բայց միշտ պնդելով իր արդէն բացատրած սա տեսակէտին վրայ թէ Հայ. Եկեղեցւոյ վարդապետութիւնք շատ մօտ են Անկլիքան Եկեղեցւոյ վարդապետութեանց։ Անցնելով Հայ. Եկեղեցւոյ նուիրական կազմուածին, Էջմիածնի տաճարը նկարագրեց, մեկնեց «Էջմիածին» բառն, Հայոց եկեղեցիներուն ճարտարապետական ընդհանուր ոճը նկարագրեց, և եկեղեցականաց զգեստներուն վրայ խօսելով, յիշեց «կաթողիկէայ խոյրը» (Փթղ), այսինքն՝ համբաւաւոր չաթալ-թագը։ Չենք գիտեր թէ Վեր. Տ. Ենքըզէլ առաջ օրուան վե՞րքն ակնարկել ուզեց։ Հայերուն կրօնի ուսումն աւանդելու կերպին վրայ խօսելով, գովեստիւ յիշեց ժողովրդային կրթութեան համար Հայոց ըրած ջողողութիւններն, և մեր ազգ. վարժարանաց հաստատման ու պահպանման միջոցները նկարագրեց, յիշելով նաև ամերիկացի միսիոնարներուն բացած այլ եւ այլ կարգի վարժարանները։

—Երէկ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին մէջ կատարուեցաւ Կ.— Պատրիարքութեան փոխանորդին ընտրութեան առաջին գործողութիւնը։ Երեւելեաց (կամ Երեսփոխանական) Ժողովը գումարեցաւ Գերերջ. Տ. Ազարեան Պատրիարքի Նախագահութեան ներքեւ։ 62 անդամոց 61ը ներկայ էին։ Կրօն. Ժողովոյ 12 անդամոց 6ն արդէն Երեւելեաց Ժողովին անդամ ընտրուած ըլլալով, Կրօն. Ժողովէն վեց անդամ միայն աւելցած էին Երեւելեաց Ժողովին 56 անդամոց վրայ։ Ժողովը 46 քուէով պարի վկայութիւն տուաւ Խարբերդի առաջնորդ Տ. Աւետիս Եպսկ. Արփիարեանի համար իբրեւ արժանաւոր ի Փոխանորդութիւն։ Գաղրիկեան Տ. Պօղոս Գերապայծառ ստացաւ 15 քուէ, եւ Աղեքսանդրիոյ Տ. Բառնաբաս Եպս. 9 քուէ։ Ժողովէն անմիջապէս ետքը Տ. Ազարեան Սրբազան գրաւոր Շրջաբերական մը ուղղեց գաւառաց առաջնորդներուն, յորում յիշելով Ժողովոյ արդիւնքը, կը ծանուցանէ թէ Փետր. 24ին (Հ. Տ.) Սիւնհոդոսը պիտի գումարուի Պատրիարքարանի մէջ վերջնական ընտրութիւնը կատարելու, եւ թէ ըստ Ազգ. Կանոնադրութեան, Սիւնհոդոսի անդամ են գաւառաց Եպիսկոպոսներն եւ Պոլիս գտնուող ամէն Եպիսկոպոսք, և թէ բացակայք պէտք է որ մինչեւ այն օր իրենց փակ քուէն փութան ղըրկել, եթէ բանաւոր պատճառաւ մը չեն կրնար անձամբ գալ մասնակցիլ Սիւնհոդոսին։ Թէպէտ այս կերպիւ վերջնական քուէն Եպիսկոպոսներուն թողուած է, բայց ի վեր կ'հանուի 61 քուէէն 46ը շահելով Տ. Արփիարեան Եպս.ի արդէն իսկ ի դիմաց ազգին մատնացոյց եղած ըլլալն իբրեւ արժանաւորագոյն անձն ի Փոխանորդութիւն։ Հետեւապէս, երեկի ժողովէն

ետքը, ժողովականաց ամենամեծ մասը փութաց շնորհաւորել Խարբերդի առաջնորդն, որ բնիկ Ակնցի է, Արփիարեանց ծանօթ ընտանիքէն, որ ի պատանեկութեան Պոլիս ղրկուած է, ուր Ազարեան Սրբազան դիտելով անոր ուշիմութիւնն, Հռոմ ղրկել տուած է, եւ իննը տարուան ուսման ընթացքէն ետքը, Տ. Արփիարեան Վրդ. ձեռնադրուելով, պաշտօններ վարած է Ակն, Չնգուշ, եւ ի վերջոյ 1890ին Առաջնորդ եղած է Խարբերդի։ Ուսեալ, գործունեայ, բանիբուն, իր հօտը սիրող, գաւառային կեանքը լաւ ճանչող եկեղեցական մ'է իբր 40 տարեկան։ Այս ընտրութեան առթիւ մեր խորհրդածութիւնք՝ վաղուան Թուով։

—Խարբերդի Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդ Տ. Ստեփան Եպս. Արփիարեան երէկ այցելութեան գնաց Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հօր։

—Կարնեցի վաճառական Գրիգոր էֆ. Մըսըրեան, երբեմն անդամ Կեդր. Վարչութեան Քաղաքական Ժողովոյ, որ այժմ Մանչէսդըր հաստատուած է, նամակ գրելով Ս. Պատրիարք Հօր, ծանուցեր է թէ կ'ստանձնէ երեք չքաւոր տղու պաշտպանութեան եւ կրթութեան ծախքը, մին Եդեսիոյ, մին Վարագայ և մին Կարնոյ Մանկանոցներուն մէջ, եւ կ'ղրկէ առաջին տարեվճարը 15 ոսկի։

—Ս. Պատրիարք Հայրն ի Կարին Կարապետ էֆ. Տէր Ազարեանի յանձնարարեր է քննութիւն կատարել Տ. Կորիւն վարդապետի եւ Կարնոյ Ազգ. Վարչութեան միջեւ ծագած խնդրոյն վրայ թէ Վիճակին Մանկանոցը քաղաքի՞ն մէջ պէտք է ըլլայ թէ քաղաքէն 5—6 ժամ հեռի այն Վանքին մէջ ուր Տ. Կորիւն Վ. կ'պաշտօնավարէ իբրեւ նոյն Վարչութեան կողմէ նշանակուած վանահայր։ Կ'լսենք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը քաղաքէն երեքքառորդ ժամ հեռի Ս. Լուսաւորչայ Վանքն աւելի յարմար կ'նկատէ։

—Ս. Հայրապետը Կրօն. Ժողովոյ դիւանապետ՝ Տ. Խորէն Աւագ-քհնյ. Փէհլիվանեանի ակնակուռ լանջախաչ-նշան շնորհած, և Ս. Պատրիարքին ղրկած է զայն, Տ. Խորէն քհնյ.ի յանձնելու համար, հանդերձ հայրապետական կոնդակով։

— Սահմանադրութեան վերաքննիչ Յանձնաժողովը թէեւ Ս. Ծննդեան տօնական օրերուն պատճառաւ դադրեցուցած է իր նիստերը, սակայն Ս. Պատրիարքն Յանձնաժողովոյ իւրաքանչիւր անդամոց առանձինն նամակներ ուղղելով, յանձնարարած է՝ որ Ասլանեան Ստեփան փաշայի ծրագրին վրայ իրենց անձնական ուսումնասիրութիւնները Ս. Պատրիարքի միջոցաւ գրաւոր հաղորդեն Ստեփան փաշայի, որպէս զի նա կարող ըլլայ մինչեւ նիստին օրն իր դիտողագիրը պատրաստել եւ ներկայել։

—Ցառաջիկայ ԵՇ. Ղալաթիոյ խորհրդարանը նիստի հրաւիրուած է այն Յանձնաժողով որ պաշտօն ունի Տ. Ամբրոսիոս Ծ. Վ. Թուքեմեանցի Շապին Գարահիսարի Առաջն. Տեղապահութեան հնգետասանամեայ պաշտօնավարութեան մէջ գործած զեղծումները քննելու, եւ վիճակայնոց կողմէ ղրկուած ամբաստանութիւններն ուսումնասիրելու։ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան պատրաստած է սոյն խնդրոյն քննութեան տեղեկագիրն, որ յանձնաժողովոյ մէջ կարդացուելէ ետք, պիտի ստորագրուի եւ մատուցուի Խառն Ժողովոյն։

—Խասգիւղի նորընտիր Ազգ. Խնամակալութիւնը կազմուած է հետեւեալ անձերէ.—Ատենապետ՝ Թագւոր Քէբեստէճեան, Ատենադպիր՝ Միհրան Գալեան, Գանձապետ՝ Սարգիս Խորասանճեան, Անդրանիկ Գարրպեան, Արտաշէս Բարունակեան, Գրիգոր Տէվլէթեան, Ցովհաննէս Պետրոսեան, Նշան Պէրպէրեան, և Ոսկեան Գավազեան էֆք։ Նորակազմ Խնամակալութիւնը Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ, հանգանակութեան ձեռնարկած ըլլալով, կոչում կ'ընէ ազգայնոց բարեսիրութեան, որպէս զի չլքանան իրենց նպաստը Խասգիւղի կարօտեալներուն։

Սեղբոսեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կ'յայտնէ այն ամէն ազգականաց և բարեկամաց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ երէկ՝ իրենց ողբացեալ պետ՝ ՍԱՐԳԻՍ ԷՖ. ՍԵՂԲՈՍԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան թափոր հանդէսին, նաև մասնաւորապէս Գուզկունճուգի Ցունաց պատուարժան եկեղեցական դասուն եւ Թաղ. Խորհրդին՝ այն մասնաւոր պատիւներուն եւ աղօթքներուն համար որ բարեհաճեցան ընել թափորն անցած պահուն։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳՈՐԾ. ԷՖ. (Պանդրմա). — Ամենքն ալ ընդունած ենք։ Շնորհակալ ենք։ Մնացորդն ալ կ'ղրկենք։ Այն հասցէն չունենալնուս համար չծանուցինք։ Առաջին առթիւ կ'իմացնենք։ Թերթերը ժամանակին կ'ստանաք այսուհետեւ կանոնաւորապէս։

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴՍ պատիւ ունի ծանուցանել Պատ.Թաղեցւոց որ Բանկալթիի կողմը երկար ժամանակէ ի վեր պէտքն զգացուած երկսեռ տարրական Նախակրթարանը վերջնապէս որոշուած է բանալ վարձուած Բանկալթի Ճէտտէսիյէ փողոց թիւ 87 տան մէջ։ Սոյն Նախակրթարան Ուսուցչ. Խորհրդոյ Կազմ. Կանոնագրին համեմատ երկու դասընթացք պիտի ունենայ զատ մանկապարտէզով և պիտի բացուի Ցունվարի 8րդ ԵՇ.օրը։ Պատ. ծնողք և պաշտպանք կ'հրաւիրուին վաղուընէ սկսեալ ամէն օր՝ բաց ի կիւրակէէ՝ Էսաեան վարժարանը դիմել և անդ արձանագրել տալով, հոգաբարձութենէ մաէց տամն առնալ։ Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Ցովսէփ Գօլնաքեան Մարգարէ.Ս-նճեան
Բերա. 19 Դեկտ. 97 3—1

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ եւմաական ճիւղին անդամ անուանուեցաւ նոյն Խորհրդոյ վճռաբեկ ատենի օգնական անդամ Հիւսէյին Նազըմ պէյ։

—Մաքսային Խորհրդոյ անդամ անուանուեցաւ Տպագրական Տեսչութեան տնօրէնի օգնականներէն Ապտիւլկանի պէյ։

—Տրապիզոնի Նահանգին Մէքթուպճի անուանուեցաւ Ատանայի Նահանգին Մէքթուպճի Րիֆաթ պէյ որուն յաջորդեց Տրապիզոնի Մէքթուպճի Զէյնէլապէտին Րէշիտ պէյ։

—Սըվազի նահանգին Մարզուան գաւառակին Նաիպ անուանուեցաւ Իյնէպօլի նախորդ Նաիպ Մէհմէտ Րուշտի էֆ։ Երզրումի Բասէն գաւառակին Նաիպ անուանուեցաւ Գուրաչայի Նախորդ Նաիպ Ալի Ղալիպ էֆ։ Վանայ Պարկիրի գաւառակին Նաիպ անուանուեցաւ Մոկսի նախորդ Նաիպ Մէհմէտ Հիլմի էֆ։

—Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Պերլինի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Ֆուատ պէյի և Պէրութի նահանգին արտաքին յարաբերութեանց տեսուչ Միշէլ էֆ.ի։

—Ա. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բերայի կառավարիչ Էնվէր պէյի, Թոփհանէի Ա. բժիշկ Մէհմէտ Էմին փաշայի և Վեհ. Սուլթանին հրացանակիր Ահմէտ Ճէլալէտտին փաշայի։ Բ. կարգի Օսմանիյէ՝ Ամասիայի Ցունաց մետրապոլիտ Տ. Անդիմոսի։ Դ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Ցունաց Պատրիարքարանիս Ա. սարկաւագ Տ. Թէոտորոսի և Եոէքգուլէի Ցունաց հիւանդանոցին բժիշկ Ալեքսանդր Դրանդա էֆ.ի։ Դ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Նիկոմիդիոյ Թաղապետութեան Նախագահ Սափվէդ պէյի։ Դ. կարգի Օսմանիյէ՝ Պերլինի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Ֆուատ պէյի և Մ. Գասպար Կարապետի։

—Իմթիազի ոսկի և արծաթ չքադրամ՝ Պէրութի փրանս. հիւպատոսին և Բ. կարգի Շէֆաքադ՝ կնոջը։ Արհեստից չքադրամ՝ Սէնայի վարժարանին մեքենագործ Կարապետ էֆ.ի։

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ.— Իգտամի մէջ կը կարդանք. — «Գոսովայէ կ'գրեն թէ նահանգիս կեդրոնը ժամանէր են այն անձինք որք Գօչանայի և Օսմանիյէի մէջ բաշուած զէնքերը ներածելու եւ բաշխելու ոճիրով ամբաստանուած են. Ասոնց մէջ կայ Ջերնոփչէի քահանան, որուն համար Նարոտնի Բրավա ըսաւ թէ խայծղանով այրուած է։ Այս քահանայ ողջ առողջ նահանգին կեդրոնն հասած է։ Տեսնենք Սոֆիայի լրագիրք ասոր դէմ ի՞նչ պիտի յերիւրեն։»

—Մակեդոնիայէ Դեկտ. 6ին փախած 50ի չափ մարդեր, կ'ըսէ Մալիւմաթ, Քէօստէնտիլէ Սոֆիա երթալնուն Պուլկար ոստիկանաց կողմէ արգիլուեր են։

Մ. ԶԻՆՈՎԻԷՎ ԵՒ ԱՆԳԼ. ԼՐԱԳԻՐՔ.— Թուրք լրագիրք հետեւեալը կ'արտատպեն Նոա լրագրէն. — «Կ. Պոլսոյ ռուսական նոր դեսպան Մ. Զինովիէվի Բեդերպուրկէ իր պաշտօնատեղին ուղեւորելուն առթիւ, անգլ. մէկ քանի լրագիրք կարգ մը խորհրդածութիւններ կ'ընեն դեսպանին ստացած հրահանգներուն վրայ։ Հարկ դատեցինք ծանուցանել թէ Մ. Զինովիէվ իր նախորդին քաղաքականութեան հիմը կազմող հրահանգին նման հրահանգ ստացած է։ Ռուս կառավարութիւնը միշտ տրամադիր է լաւ յարաբերութեանց մէջ գտնուելու օսմ. կառավարութեան հետ։»

ԹՆԴԱՆՕԹԻ ԳՈՂԵՐ. — Եղեռնագործ Ատեանն երէկ դատեց արեւելեան երկաթուղեաց կառախումբի պետ Եուանիտիս, կառուղիղ Վիլհէլմ Կեպի, գործաւոր Ալէքսի եւ փախստական Բասրիանոս անուն անձերն որք ամբաստանուած էին թէ պատերազմի ատեն Հելլենաց ձեռքէն առնուելով երկաթուղիով Կ. Պոլիս փոխադրուած թնդանօթները Տէլէաղաճի մօտ վակոնէն դուրս նետած ու այդ կերպով գողցած են։ Ցետ դատավարութեան, Վիլհէլմ Կեպի, Եուանիտիս ու Բասրիանոս դատապարտուեցան տասն տարուան բերդարգելութեան. իսկ Ալէքսի հինգ տարուան։ Բասրիանոս, որ ի բացակայութեան դատուեցաւ, միանգամայն դատապարտուեցաւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկման եւ ըստացուածոց գրաւման։

ՊՈՒԼԿԱՐՔ ԵՒ ՍԵՐԲՔ.— Մալիւմաթի մէջ կ'կարդանք. — «Նարոտնի Բրավա կ'ըսէ թէ Դեկտ. 6ին Ս. Նիկողոսի տօնին օրն Ակիւպի մէկ վանքին մէջ հաւաքուած Պուլկարներ եւ Սերպեր կռուելով, վերջիններէն մին վիրաւորուեր է։ Այս լուրին ստուգութիւնը կասկածելի է, որովհետեւ ծանօթ է մեզ նոյն լրագրոյն կարողութիւնը սուտերու հրատարակութեան մասին։»

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգաց համար կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ յանձնաժողով մը Գոսովայի, Մանաստըրի, Սալոնիկի ու Շգոտրայի նահանգներն այցելելով և ուսման տարածման համար հարկ եղածն ընէ և ի հարկին քաղաքային ու զինուորական զանազան աստիճանի վարժարաններ հաստատէ։ Այս յանձնաժողովը պիտի կազմեն Շէյխիւլ-Իսլամի Դուռնէն և Մէարիֆէն ընտրեալ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգներն ալ կրօնական պաշտօնեաներ պիտի ղրկուին։

ՌԱՄԱԶԱՆԻ առթիւ գաւառներն երթալիք Մէտրէսէներու ուսանողաց համար, կայս. Իրատէով դրամական պարգեւներ շնորհուեցան։ Ուսանողք այս առթիւ երախտագիտական ուղերձ մը մատուցին։

ՍԵՒ ԼԵՌՆՑԻ այն ուսանողք, որք Սուլթանիյէ վարժարանէն շրջանաւարտ ելան, կայս. Իրատէի մը համաձայն պիտի ընդունուին՝ երկուքը Մուլքիյէ ու երկրաչափական վարժարաններն և մին որ Իսլամ է, բժշկական վարժարանը։

ՌՈՒՍ դեսպան Մ. Զինովիէվ այսօր մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

ՍԸՎԱԶԻ նահանգին զանազան տեղերուն մէջ ոստիկան-զինուորաց պահականոցներ պիտի շինուին։ Տեղերն որոշելու համար պաշտօնեաներ կարգուեցան։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.— Անատոլուի մէջ շինուելիք երկաթուղեաց լայն կամ նեղ գիծով շինուելու մասին ձեռնհաս պաշտօնատունը սա որոշումը տուաւ.—Ա. Էսկիշէհիր, Գոնիա, Գըրշէհր, Սըվազ, Զարա, Երզնկա, Էրզրում։ Բ. Գոնիա, Օսմանիյէ, Այնթապ, Հալէպ։ Գ. Գըրշէհր, Մաաէն, Տիարպէքիր, Մուսուլ, Բէյքոուզ, Պաղտատ։ Ասոնք անպատճառ լայն գիծով պիտի շինուին, իսկ ասոնցմէ զատ եղածները նեղ գիծով։

—Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունն ընդունեց Մ. Դուպինիի առաջարկած պայմանները՝ մինչև Պաղտատ ու Բէրպէլա երկաթուղի ու մասնաճիւղեր շինելու համար։ Տեղեկագիրը պիտի մատուցուի Բ. Դրան։

ՄԵԾ ԿՂԶԻԻ մէջ հանրակառքեր բանեցնելու համար, Ճորճի Խէրֆօպ էֆ. 99 տարուան մենաշնորհ խնդրեց։ Աղերսագիրը Մեծ-Եպարքոսին կողմէ յանձնուեցաւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ԱՀՄԷՏ ՄՈՒԽԼԻՍ ՓԱՇԱ, անդամ Զինուորական Քննիչ Յանձնաժողովոյ, որ հիւանդ էր, Ուր. գիշեր մեռաւ։

Տ. ԵՈԱՔԻՄ, Ցունաց նախկին Պատրիարքն, որ անցեալներն յԱյնոռոզ նաւակէ մը ծովը իյնալով հիւանդացած էր, դեռ չէ ապաքինած և այս օրերս վիճակն աւելի ծանրացած է։

ԲԱՐԵԿԱՐԾԱԿԱՆ ՊԱԶԱՐՆ այցելողներուն թաշկինակներ պիտի տրուին վրան յիշատակագրով մը։

ԱՐՏՈՒՏՐԱԿԱՆ նախարարութիւնն յանձնարարած էր Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակին տեղեկագրել թէ ինչ միջոցներ ձեռք առնելու է օսմ. երկրաց մէջ բնիկ արհեստագործութիւնը զարգացնելու համար։ Առեւտրական սենեակը տեղեկագիր մը մատոյց պարզելով սա կէտերը.—Ա. Մաքսապաշտպան դրութիւնն հաստատել, ինչպէս կայ օտար երկրաց մէջ։ Բ. Ներքին արհեստագործութեան համար օտար երկիրներէ բերուած նախնական նիւթերէն կա՛մ բնաւ տուրք չառնուել եւ կամ շատ քիչ։ Գ. Արհեստագործաց օգնելու համար դրամատուն մը հաստատել։ Դ. Ամէն տարի Սէնայի վարժարանէն ուսանողներ ղրկել յԵւրոպա՝ կերպասները քիմիական նիւթերով ներկելու եղանակն ուսանելու, զի հին զլութիւնն որ ցարդ կ'գործածուի, կերպասներու հրապուրիչ գոյն մը չի տար։ Ե. Սպանդանոցներու համար առողջապահական միջոցներ ձեռք առնել։ Զ. Շերամաբուծութեան վերաբերեալ քաջալերիչ անօրէնութիւններն ընդհանրացնել։ Այս կէտերու մասին օրինագիծեր պատրաստելու համար յանձնաժողով մը կազմել։

ՍԻԼԱՆԻԿԻ նահանգին մէջ Սեպտ. եւ Հոկտ. ամիսներուն պատահեցան 7474 ծնունդ եւ 7299 մահ։

ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Զինուորական իշխանութիւնէն հրահանգ ուղուեր է թէ մարդու մը երեք զաւակաց երկուքն արդէն զինուոր ըլլալով, երրորդին ալ վիճակ ելեր է. արդ այս երրորդ զաւակն ալ զինուոր առնելո՞ւ է թէ ոչ։ Պատասխանուեր է թէ մինչեւ որ այդ մարդուն զաւակաց մին իր հօրը քով չվերադառնայ և կամ իրեն օգնական ըլլալու 15 տարեկան զաւակ մը չունենայ, երրորդ զաւակը զինուոր չառնուիր։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութենէն արտօնութիւն խնդրուեր է Կ. Պոլսոյ և գաւառաց մէջ Քաուչուէ կալոչ և վերարկու շինելու համար գործարաններ հաստատել։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ մերժեց այն ծրագիրն որով առաջարկուած էր ոսկերչաց շուկայի մունետիկներուն ստացած վարձքէն տուրք մը առնուլ իբրեւ հասոյթ Համազգային Անկելանոցին և խնայողութեան համար երեքի իջեցնել թաղապետական շրջանակացթիւն որ այժմ տասն է։

ԹՂԹԱՏԱՐԱՏՈՒՆՆ եւմաական տարեգլխէն ցայսօր 70,000 կտոր աւանդ յանձնուած է որոյ արժէքն է 163, միլիոն 500,000 ղրշ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրահանգ ղրկելով պէտք եղած տեղերը ծանոյց թէ Անատոլուի երկաթուղիով արմտեաց փոխադրութիւնը դիւրացնելու համար, ամէն օր 150 վակոն արմտեաց փոխադրութիւնն ապահովցնելու և ճամբան լեցուն վակոն չմնալու նպատակաւ պէտք է որ Հայտար Փաշայի առջեւ պէտք եղած Թուով մավունա գտնուի, Նիկոմիդիոյ, Տէրինճէի ու Հայտար Փաշայի նաւամատոյցները բաւական Թուով բեռնակիրներ պատրաստ ըլլան և Ընկերութիւնն ու վաճառականք բեռնակիր գտնելու մասին դժուարութիւն չքաշեն։

ՏԱՐԻՒՇՇԷՖԱԳԱՅԻ այս տարուան շրջանաւարտներէն 6ն, ինչպէս ծանուցինք, հեռագրական ու թղթատարական պաշտօնատան մէջ պիտի ծառայեն։ Ասոնց երեքը Ղալաթիոյ եւ երկուքն Ենիճամիի նամակատանց մէջ պիտի պաշտօնավարեն և մին ալ Պոլսոյ հեռագրատան մէջ Հիւկ մեքենայով և փրանսերէն հաղորդակցութեանց պիտի աշխատի։

ՍՈՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ սեփական անշարժ կալուածներն, որք նախորդ անօրէն Մ. Լաֆիւանդի անուան արձանագրուած են, Մ. Օպուանօի անուան պիտի փոխանցուին։

ՍՈՒՐԲԷԻ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆԻ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ՇԲ. Շապան 15։

ԿԻՆ ԳՈՂԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.—Մաքրի գիւղի մէջ ոստիկանութիւնը կիներու ընկերութիւն մը երեւան հանեց որ ժամանակէ մ'ի վեր գիւղին մէջ կատարուած գողութիւններու հեղինակն է։

ԳՈՒԶԿՈՒՆՃՈՒՔԻ մէջ ու շրջակայքը, կ'ըսէ Մալիւմաթ, մէկ քանի տարիէ ի վեր գողերու ճարտար ընկերութիւն մը կայ որ կ'ձողոպրի ոստիկանաց ձեռքէն։ Ասոնք անցեալ իրիկուն երկրագործական Սենեկի Ա. քարտուղար Սալիմ պէյի քէօշկը մտնելով բաւական բան գողցեր և թուղթ մը ձգեր են այսպէս գրուած. «Ձեր սիրելի բարեկամներէ մին կատարեց այս գործը. գիշեր ժամ 7։»

ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ վարժարանին աշխարհագրութեան ուսուցիչ Մ. Լաբէէռ որ 17 տարիէ ի վեր կ'վարէր այդ պաշտօն, հրաժարեցաւ եւ իրեն յաջորդեց Մ. Ալֆրէտ Տիւպուա։ Մ. Լաբէէռ Փրանս. Հիւպատոսարանին մէջ պաշտօնի մը կոչուեցաւ։

ԳԻՆՈՎՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ. — Ռոտոսդոյի մէջ Հասանօղլու անուն երիտասարդ գնչու մը ինքզինք տուած էր արբեցութեան։ Ծնողքը դարման մը գտնելու համար, որոշեր են ամուսնացնել զայն և աղջիկ մը գտեր են՝ պայմանաւ որ այլեւս ըմպելիք չգործածէ։ Երիտասարդն հաւաներ և արտօնութիւն ստացեր է միայն հարսնիքին գիշերը խմելու։ Ուստի հարսնիքին սկսեր է գաւաթ գաւաթի վրայ պարպել. իր ընկերք՝ ամենքն ալ նուագածուներ՝ ծաղրեր են զինք ըսելով որ էրիկ մարդու մը չի վայլեր առանց ըմպելիքի ապրիլ։ Երիտասարդն այնչափ գրգռուեր է որ սկսեր է շիշեր պարպել և վերջապէս գինովութեան ծայրագոյն վիճակին մէջ ինքզինք դաշոյնով վիրաւորելով կուրծքէն, 24 ժամ յետոյ մեռեր է։

ՄԻՋՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՑՈՐԵՆԻ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Աւելորդ է ըսել թէ հեռագիրներն ուրբաթ օրուան հեռագիրներն են։ Հոս բացուեցաւ, Քօնս. 23 ղրշ.36 փր. և Երկաթ.ն 110 Փր։ Գործառնութիւններ սակաւ են։

ԲԱՑՈՒՄ Դեկտեմբեր 22

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		23 36
Րումէլիի երկաթուղի Փր.		110 —
Օսմանիյէ	»	— —
Թէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 15
Քաէտի Ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 03
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 01
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 11
Թրամուէյ բաժնեթ.		717 20
» Ժուրնանօ		265 —
Թրամուէյ պարտաթ. Փր.		496 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	320 —
Քարգի Կ. Պոլսոյ	»	458 50
ՍԹԻԼԱՆԳ		
Քօնսօլիտէ ուէթ օրուան Օ. Ո.		1 87½
» մէկ ամսուան »	»	— —
Րումէլ. երկ. ուէթ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ		
20 փրանքնոց	ղրշ.	87 25
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Բօլ Էմբէրիալ	»	89 30
Քրիմիյ	»	51 10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 04
Բուլղ. Թըլթագրամ Օ. Ո.		8 55
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 9/16
Փարիզ 3 » փր.		22 96¼
Ֆիորին մանուա »		10 87½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	66 —
» » » Բ.	»	44 —
» » » Գ.	»	24 37
Դ.) բաց.	»	21 75
) գոց.	»	21 81
Փոխառութիւն Գառանթի	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	98 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 43
Այտընի երկաթուղի	»	16 25
Եգիպտական Միացեալ	»	106 50
Անգլ. քոնսոլիտէ Դ. Կ.		113 25
Հելլենական 5%	»	34 50
Մօնօբոլ հելլենական 4%	»	35 —
Ռանթ » 4%	»	26 50
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	97 —
» Նոր » 6% 1892	»	97 —
Փոխառ. Փարիզի վրայ	»	25 41¼
Դրամանիշ	»	3 —

ՎԻԷՆՆԱ, 31 Դեկտ.

Փոխառ. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	120 15
Րումէլիի երկաթուղի	»	58 80
Օսմ. Թէժի	»	143 —

ՓԱՐԻԶ, 31 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	ղրշ.	21 95
) գոց.	»	21 95
» » » Բ.	»	44 50
» » » Գ.	»	24 75
Օսմանիյէ	»	— —
Րումէլիի երկաթուղի	Փր.	110 —
Օսմ. Թէժի	»	280 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	563 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	103 07
Քաէտի Լիոնէ	»	799 —
Պանք տը Բարի	»	886 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3230 —
Իտալական Ռանթ	»	96 17
Սպանիական արտաքին	»	60 90
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25 240
Դրամանիշ	»	02 —

ՊԵՐԼԻՆ, 31 Դեկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		95 40
Րումէլիի երկաթուղի	»	113 —
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	94 25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 370

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 2 Ցունվար.— Ռումանիոյ Խորհրդարանն ընդունեց յաւելուածական տրամադրութիւն մը Թուրքիոյ հետ կնքեալ առեւտրական դաշնագրոյն վրայ։

ՍՈՖԻԱ.—Կ'հաւաստեն թէ յունական Տարեգլխոյն առթիւ, Ֆերտինանտ Իշխան պիտի ծանուցանէ՝ Ռուսիա գաղթած պուլկար սպայից վերահաստատումը։

ՓԱՐԻԶ.—Հրամատար Ռավարի աւարտեց Էսդէրհազիի գործին վրայ ըրած քննութեանց տեղեկագիրը։ Իր եզրակացութիւնք հաւանաբար վաղը կ'իմացուին։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Մ. Մանսուրով Բարիզի Ռուս դեսպանատան խորհրդական անուանեցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Պ. Պալեան Գրատան

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Աշխարհաբար
Հեղինակ. — ԶԱՊԷԼ ՏՕՆԷԼԵԱՆ
Ա. ԳԻՐՔ
Ուսումնական Խորհրդէն վաւերացուած

Այս Քերականութիւնս՝ որ 9—14 տարեկան մանուկներու սեպհականուած է, կ'պարունակէ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան հատուածներ, քերականական կանոններ իրենց հրահանգներով, և շարադրութեան ու արտասանութեան դասեր։ Այս դասագրքին պարունակած ընթերցման հատուածներն և հրահանգները, լեզուի միութեամբ պատրաստուած, գործնականը կ'միացնեն տեսականին. իսկ արտասանութեան դասերու յատկացուած ոտանաւորներն, ամենքն ալ զուտ աշխարհաբարով մանաւորապէս այս դասագրքին համար գրուած, իրենց հըրահանգիչ և բարոյական նիւթերով զուարճալին կ'միացնեն օգտակարին։ Հեղինակն իր այս երկին մէջ հետեւած է պարզ մեթոտի մը, որով տղաք դիւրութեամբ և հաճոյքով պիտի ուսանին արդի լեզուին քերականական օրէնքներն, և շարադրութեան դասերու շնորհիւ աշխարհաբար գրելու պիտի վարժուին։ Գինն է 3 ղրշ. 3—6

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԼԵԶՈՒԻ
(Թ. ԱՃԷՄԵԱՆ)

Իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ այս դասագիրքն՝ որուն Ա. տպագրութեան 4000 օրինակներն սպառած են սուղ ժամանակի մէջ, այժմ Բ. տպագրութեամբ հրապարակ կ'ելնէ բոլորովին նոր և ճոխ։ Հեղինակն իր հրատարակութեան ջերմագին ընդունելութենէն քաջալերուած, օժտած է զայն բոլորովին նոր մեթոտով և հայ լեզուի այնպիսի գործնական վարժութիւններով, որք և ո՛չ մէկ դասագրքի մէջ երեւցած են ցարդ։ Կ'պարունակէ.—Նախագիտելիք, Մասունք բանի, բառերու պաշտօնները, գիւտ [invention], հոմանիշ, հականիշ և նմանաձայն բառեր, համասեր բառեր [familles des mots] նախադասութիւն, շարադրութիւն են. են։—Տպագրութիւն՝ ընտիր. —Կազմ՝ հաստատուն։ — Կ'ծախէ ամէն գրավաճառ. —Գին 4 ղրշ. 20—13

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս Էսկի Զապթիէ ճատտէսի թիւ 63 Իզմիր օթէլին դիմաց։

Այս վաճառատունն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի և ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի. ինչպէս աթլաս, գատիփէ, բլիւշ, քօրտօնէ էպրիշիմ. Ալճէրիար և Զիօլ մետաքս. շնիլ, սըրմա, կլապտան, Ծավար և ուրիշ ամէն տեսակ քանավաներ. գործի եւ բարձի համար նոր մօտէլներ, թաւշեայ և մետաքսեայ քըրտօններ եւն։ Աթլազի և թաւիշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կ'գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գործեր եւլն։ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց պատ. յաճախորդներ, ինչպէս նաև դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կ'փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գիներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատանս մէջ։ 15—10

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն բացարձակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ —Նաեւ. երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՐՄՏԻՔ. — Ցորեն. — Վերջացող շաբթուն ժամանեցին 65,000 քիլէ ցորեն կոկուզ այլեայլ տեսակ Անատոլու։ Ծախուեցաւ 65,000 քիլէ Ռումէլի եւ Անատոլու։ Կարծր ցորենի հատոր ու ծախուեցաւ 8,000 Անատոլու եւ Ռումէլի Եւրոպայի համար օխան 41-41½ փարայէն։ Եգիպտացորեն. — Հրապարակն հաստատուն է. 500,000 օխա ծախուեցաւ։ Իզմիրի մէջ վաճառուած եղաւ 30-45 փր. էն Պոլի. — Տեղական սպառման համար 15,000 քիլէ Անատոլու ծախուեցաւ օխան 30 32 փր. էն։ Իզմիրի մէջ կ'արժէ քիլէն 10½-19 ղշ., ըստ տեսակին։ Վարսակ. — Խնդրանք կայ. վաճառում չկայ։ Մարսիլիոյ մէջ Գարամանի 17 եւ Պանտըրմայի եւ Ռոտոսթոյի գինն է 16։ Սիսամ. — Իզմիրի մէջ հրապարակն հաստատուն է, մի ժամանում չկայ. կ'արժէ 55-75 փր։ Սուսամ. — 500 պարկ ծախուեցաւ Եւրոպայի համար։ Իզմիրի մէջ ընդդէմ աւրուեցաւ անձրեւներէն Գինոց վրայ անկում եղաւ. Թրքամենի կարեւոր գործեր եղան 78-78 փարայէն. ասպարակի տեսակը կ'արժէ 80-80½ եւ քաղցրենին 81։ Մարսիլիոյի մէջ 18.25-14։ Լոբի. — Գիներն կ'ենալու հակամէտ են։ Սեւ ծովու 95—115 ղրշ., Սելանիկ 190-200 եւ Դանուբ ու Ռումէլի 95։ Թուղթկեր. — Վաճառում չեղաւ։ Մարսիլիոյ մէջ Ռոտոսթոյի գինն է 18։ Իզմիրի մէջ մէկ քանի գործեր եղան 28 փարայէն։ Հաճար. — Կ'արժէ օխան 18-18½ փարա. խնդրանք կայ. վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ փոքր գործեր եղան 48-52 փր. էն։

ԱՆԻՍՈՆ. — Վերջացող շաբթուն ժամանեցին ու ծախուեցան 3450 պարկ, որոց 2550ն Օտեմա 97-110 ղրշ. էն պարկը, 700 Վառնա 85էն եւ 1000 Բուրսայի 92-100էն։

ՊԱՂՊԱՆԵՐՔ. — Տուտոր. — Ժամանեցին 12000 պարկ Թրիէսթէ եւ 3000 առա. 12000 Թրիէսթէ ծախուեցաւ 80-96 ղշ. էն 12000 առա 80էն։ Խոտաձոր. — Ժամանեցին 950 պարկ. ծախուեցան 950. Հրապարակը տկար է։ Կ'արժէ պարկը 5-6½ սամ. սոկի։ Բրինձ. — 1500 պարկ Ռանկուն եւ 1200 Եգիպտական, 100 Ռիզոնե 100 Ճափոնական ժամանեցին. ծախուեցան առաջինն 113 ղրշ. էն, Բ. ն 78-82 ղշ. էն Գ. ն 46 փր. էնև եւ Դ. ն 165էն։ Միրգերէնն կարդ. — Թուղթերուցի վրայ գործ եղաւ օխան 11 ղրուշէն։ Մաճ. — 1000 սնտուկ Պալանի ծախուեցաւ սնտուկը 43½ ղրշ. էն Օտեմանէլիի գինն է սնտուկը 45 ղր. եւ Գաֆարի քիլօն 3¾ ղրշ։ Բուրեղ. — Ջնտուկը 32½ ղրշ., ոսկին 100 ղրշ. էն։

ՄԵՏԱՂ. — Երկաթ. — 100 թանոյ ժամանեց։ Շատ գործ չեղաւ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԻՐ. — 127 տակառ ժամանեցին որոց 15ն Ուլուտոֆքա, 14' Ստեփանէնքօ, 45 Զօսիքրիք, 31' Խորտափօֆքա, 10 Օտեսա եւ 12' Սիրաի որք ծախուեցան 38-39½, 40-41, 41—42 41—42, 42—43 եւ 44-45 օխան մէկ ոսմ. ոսկւոյ։ Հրապարակն հաստատուն է եւ միշտ խնդրանք կայ։ Գիները կը բարձրանան։

ՀԱՆՔԱՅՈՒԽ. — Ընթացիկ գործեր եղան։ 20-30 բարձրացում կայ։

ՄԱՆՈՒՖԱԹՈՒՐԱ. — Հրապարակի վրայ գործերն սկսան, զի Անատոլուի համար բազմաթիւ գնողներ կան. գիներն հաստատուն էին։ Մանածի, մալմալի, կտաւի եւ ալաճայի վրայ քիչ շատ գործեր եղան։

ԱՐՏԱԾԵԼԻՆԵՐ. — Թիֆթիկ. — 200 հակ զանազան տեսակ ծախուեցաւ օխան 18—19 ղրշ. էն։ Հրապարակի վրայ գործ կայ եւ գիները բարձրանալու հակամէտ են։ Բուրդ. — Բնաւ գործ չեղաւ, որովհետեւ պատրաստ ապրանք չկար։ Իզմիրի մէջ գինոր հաստատուն են 215—220 ղրշ.։ Բամպակ. — Ժամանեցին 400,000 Մեքսին եւ ծախուեցան 4.12½ ղրուշէն։ Իզմիրի մէջ գործ կայ։ Հին էջպրտ Սապունճա կ'արժէ 265 եւ նոր Ատանա 220։ Նոր Սապունճա Նոյեմբերին յանձնելի 265։ Մետաքս. — Շարժում կարեւոր վաճառում չեղաւ։ Ի Լիոն Պրուսայի բժժական մետաքսի (կոժէ) գինն է 39—43 ֆր. Սուրիա 40-46 եւ Պրուսայի կրկնոլոր մետաքս (Օրկանսին) 47 եւ Սուրիա 46-48 ֆր։ Կոպերտ. — Ընթացիկ գործեր եղան։ Աֆիոն. — ցրէմէ վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ բնաւ գործ չկայ. կ'արժեն 68—74։ Գազի խէժ. — 10 պարկ ծախուեցաւ որուն 5ն ապիտակ 20-23 էն եւ 5ը դեղին 13—15 ղրուշէն օխան։ Մոհճուրէկէ. — Օխան 60-200 ղրշ։ Սալէպ. — Օխան 12½-15½ ղրուշ։ Դեղին մեղրամոմ. — 19-19½ ղրուշ։ Դեղին ժեհրի. — 50 պարկ Գայսերի ծախուեցաւ 2¾ ղրշ. էն օխան եւ 50 Մարաշ 2¾ էն։ Իզմիրի մէջ հին ապրանք ծախուեցաւ օխան 2—2.87½ ղրշ. էն օխան։ Գլխապտ. — Օխան 5.5½ ղրուշ։ Մորի. — 6-14 ղշ։ Ընկոյզ. — Օխան 50-55 փր։ Կաղին. — Կեղեւինը 68-70 ղրշ։ Ծովշօղին. — Կեղեւինը 30-60 ղրշ։ Գառոց. — Գործ չեղաւ։ Նուռ. — 5-5½ ղրշ։ Զաֆէ. — Օխան 20 փր. էն 4½ ղրշ։ Թուզ. — 1½-3¼ ղրշ. օխան։ Մուրէտ. — Օխան 22-45 ղրշ։

(Առեւտր. լրատու Դ. 20/1 Ցունվ.)

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿ — ՍԷՅԼԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Եավրուեան եւ Խոսզոյեան

Ճէլալ Պէյ Խանի դրան կից, Թիւ 10.

Ամէնէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն է Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ. Տէրութեան ամէն կողմերը։ Գաւառաց ապրանքները փութով եւ խնամով կ'գործադրուին։ Չինական, Հնդիկ, Ծավայի եւ Սէյլանի ընտրելագոյն թէյք, ուղղակի բերուած, կ'գտնուին հոն։ Թէյի նոր հանձքն սկսած է գալ։ Զգուշացէք սոյն վաճառատունին կեղծիքներէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ եւ ԽՈՍԶՈՅԵԱՆ ստորագրութիւնը։ 80—53

ԴԵՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Մ. Մ. ՊԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ ԵՂԲ.

Գալաթա-Գափու, Համալեան հասատէնէ, Թելզաթերն ճրջա դիմաց Թիւ 21

Այս անգամ Եւրոպայէն ձմեռուան համար զուտ անգլիական եւ գաղղիական ճաշակաւոր ապրանքներ բերել տուած ըլլալով, չափու վրայ կ'պատրաստէ ամէն տեսակ զգեստեղէններ եւ ձեւր վայելչութեամբը գոհ կ'ընէ բոլոր յաճախորդները։ Կ'յանձնարարուի ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ այցելել սոյն վաճառատունը։ — Գիները չափաւոր եւ յարմար։ 30—22

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒԼՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

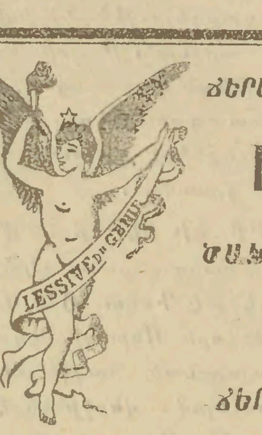

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԵՆԻՒՆ

ՍԱՊՈՆԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԵՆԻՒՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԲԱՔԵԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

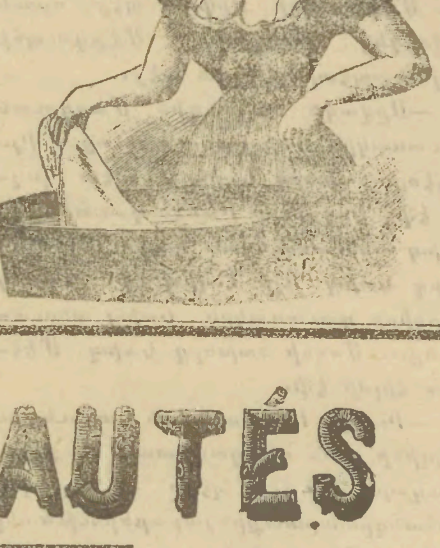

Փ Ն[illegible] ամէն տեղ եւ ի մասնաւորի՝
ԳՕԼԱԹԱ ԿՈՂՄԸ
Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը եւ Գառը գիւղ.
«Գին պիր Չէշմէ» Պանձէ Գարու.
Դեղարան Գասապեան Պանձէ Գարու.
Մաննի՝ Կամուրջին գլուխը.
Մահմուտ Փաշա Բիւրքճի խանի դիմաց Թիւ 131 մայի ներկ ծախող Աբրամ Սողանճեանի քով։
ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Գոն Մարշէ.
«Էքոնոմիք» Սոսիէթէ Կօ-Օբէրաթիվ.
«Ալապաստրօզ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311
Ընդհ. ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ՏԻ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճի Խան, Սլեմպուլ

NOUVEAUTÉS

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ‹ՎԻՔԻՏԱՍԻՕՆ›
ՔԱԼՖՈՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
345 ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ 345

Դեկտ. 15/27 ի ԲՇ. էն սկսեալ բոլոր ապրանքները պիտի ծախուին դիւրամատչելի գներով։

ԻՐԱԿԱՆ ԱՌԻԹ

Նոր մետաքսեղէններու զանազան տեսակներ խիստ աժան գներով։ Ասուեղէններու հարուստ հաւաքածոյ մը՝ գեղեցիկ գծագրութիւններով եւ լաւագոյն տեսակէ, կանգունը 4 ղրշ. էն սկսեալ։ Կանանց զգեստեղէններու համար տեսակ տեսակ կերպասներ չափաւոր գներով, եւն. եւն.։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ՝ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ 20—6

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՅՆԹԱՊ-Գարեգին էֆ. Պօղարեան ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ — Ստեփան էֆ. Սափրիչեան. ԱՏԱՆԱ. — Միսաք էֆ. Գազազեան. ԱՐԱԲԿԻՐ — Ե. Գ. էֆ. Մանուկեան. ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ — Սիմոն էֆ. Սիմոնեան. ԳՈՒՐՏ ԳԷԼԷՆ — Արժ. Տ. Ստեփան քահանայ Մկրեան. ԷՆԿԻՒՐԻ — Գէորգ էֆ. Գ. Չիլինգեան. ԷՐԶՐՈՒՄ — Տեարք Ինսէճեան Եղբարք. ԹՕԳԱԹ — Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ — Կարապետ էֆ. Մալեճանեան. ԽԱՐԲԵՐԴ — Խաչիկ էֆ. Քէօսէեան. ՄԱՐԱՇ — Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ — Յովհաննէս էֆ. Ցակոբեան. ՄՈՒՇ — Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻՏԻԱ — Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ — Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՆՏԸՐՄԱ — Արմենակ էֆ. Ս. Մօրբեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ — Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ — Մնիկ էֆ. Լուլէճեան. ՌՈՏՈՍԹՕ — Յովհաննէս էֆ. Տէմիրճեան. ՍԱՄՍՈՆ — Կարապետ էֆ. Սէֆէրեան. ՍԼՎԱՃ-Ց. էֆ. Գարակէօզեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ — Հայկ էֆ. Թայֆէճեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ — Սահակ էֆ. Էմմէքճեան.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տարեկան ճանապարհորդութեան գին
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. " 175 "

Ոլոր ... ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակալատ
ԹԻՄՈԹԷ ԲՂՏՈՒԼ
Մաճկանէ փողոց Թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐԻՆ
Կ. Պոլիս, Նօ 33, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի. (55)

ՔԱՍԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Վ. ԷՅԳ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Ինչ կ'ընէ կոր արդեօք քեռայրս հիմայ, բսաւ։

Կաթիկեան փոխադարձ ծիծաղով մը.

—Ինչ պիտի ընէ, չէնք չհորհք գինովցած ըլլալու է, պատասխանեց։

—Քեռայրիս գինովութիւնը գէշ է, խայտառակութիւն մը չհանէ, բսաւ օրիորդը մտահոգութեամբ։

—Հոգ մ'ընէր, հոս անանկ բաներ չըլլար, պատասխանեց Կաթիկեան, ու փունթկոտ քայլերով վերադարձան ճաշարան, ուր ոսկերիչը տուրք ... կ'շարունակէր անընդհատ խմել։

Անմիջապէս ճաշի նստան, բայց Պետրոս աղան չընկերացաւ իրենց, այն գերազանց պատճառով որ տեղէն շարժելու կարողութիւն չէր մնացած վրան, ու խմելով հանդերձ նստած տեղը կ'մրափէր։ Կաթիկեան զգալով որ ոսկերիչին այս խայտառակ կացութիւնը սաստիկ կ'վիրաւորէր Անահիտի արժանապատուութիւնն ու հպարտութիւնը, ընկերական բարձր դասակարգին պատկանող անձնաւորութեանց շատերուն ալ համանման դէպքերու մէջ գինովցողը պատժելով սկսաւ մեղմացնել Պետրոս աղայի գինովութեան պարագաները, ու չքմեղացնել ծերունիը՝ քանի մը գաւաթ աւելի խմելով ճաշէն չկրնալ մասնակցելուն համար. սեղանին վրայ խմուած ընտիր գիներն առատաձեռնաբար երկու օրիորդներն սեղանակիցներն ալ զուարթութիւնով մը ողողեցին, եւ Անահիտ քիչ մը վերջ մոռնալով ամէն նկատում, սկսաւ ուրախ կըւարթ շաղակրատել. կատակներն, յուշատպէտներու ու դէպքերուն իրարու կ'յաջորդէին սեղանին վրայ, եւ վաճառականն՝ գգլխած այս անակնկալ յաջողութենէն երջանկութեան կատարին հասած կ'սկսէր զինք, ու ամէն կարելի եղած միջոցներով կը ջանար տեւական հանգամանք մը տալ այս մտատիպար կեանքին. ուստի օրիորդին տկար վայրկեանէն օգտուիլ փորձելով.

—Գիտէ՞ք, օրիորդ, ըսաւ քծնողական ձեւով մը, այս վայրկեանիս ի՞նչ բան կ'յղացնէ միտքս։

—Գիտեմ, պատասխանեց Անահիտ կատարեալ անտարբերութեամբ նայուածք մը կնքելով. կ'խորհիք որ այս գինով վիճակին մէջ ինչպէս թատրոն պիտի տանիք քեռայրս։

—Ո՛հ, որչափ բարեբախտ է ձեր քեռայրն, օրիորդ, յարեց վաճառականը, որ քիչ մը գինովնալով այս աստիճան առաւելս կ'ըլլայ ձեր թանկագին հոգածութեան, մինչդեռ հոս տարիներէ ի վեր տանջուող գինով մը գթութեան ակնարկի մը իսկ չարժանանար ձեր կողմէն։

—Այն ատեն առանց անտեղութեան, յաւիտենական գինով մնալու կրնաք տալ եւ ինչպէս գիտէք, ... կ'ընեն եղէք տարիս մէկ երկու անգամ խմեն իսկ, մինչ զգուշութեամբ կ'վարուին գինովներուն հետ։

—Ա՛հ, ո՛րչափ անողոք էք օրիորդ, որ աննապարոյ բացատրութիւն մը իսկ չէք ուզեր լսել։

—Բայց այս անգամ, օֆ ըրէք ժամանակ կորսնցնելէ ուրիշ բան պիտի չծառայեն, բսաւ օրիորդն ոտքի ելնելով, եւ վախնամ Լա Ցամ օ Քամելիան ներկայ չպատէ բաժ ելնելու համար. ուստի կարծեմ աւելի նպատակայարմար պիտի ըլլանք, եթէ մեր ճաշը փութացնելով ժամ առաջ թատրոն հասնինք։

Վաճառականը չկրնալով չարունակել այլեւս իր սիրերգը, ճաշէն վերջ ոսկերիչը կաշառուածկարոնին խնամքներուն յանձնեց, ու ինք Անահիտի թեւ տալով, երկուքը մէկէն ճաշարանէն դուրս ելան եւ յամր քայլերով սկսան թատրոն յառաջանալ։

Հասարակութեան ամէն դասակարգին պատկանող հետաքրքիրներու ստուար բազմութիւն մը՝ կառապաններու, ներկայանրներու, ծաղկավաճառներու եւայլոց ամբոխը ճեղքելով, եկած խռնուած էր թատրոնին դուռն. առանցմէ ոմանք խոշոր տառերով գրուած ծանուցումները կ'կարդային, եւ ոմանք ալ ուղղակի ներս դիմելով իրենց տեղը կ'գրաւէին։ Լա Ցամ օ Քամելիայի ներկայացման առթիւ թէեւ արտակարգ գիներ որոշուած էին այն գիշեր, սակայն ժամ երեք ու կէսուն գրեթէ ամբողջ թատրոնը լեցուած էր եւ բնաւ պարապ տեղ չէր մնացած, բայց մի քանի առանձնաշնորհեալ օթեակներէ։ Վերջապէս Անահիտը թեւ առած թատրոնին դուռն հասաւ վաճառականն, ու հետաքրքիրներու հոծացեալ ակնարկներուն մէջէն, հպարտ քայլերով ներս մտնելով, թատերական պաշտօնեաներու առաջնորդութեամբ իր մասնաւոր օթեակն հասաւ եւ կնամեծարական յարգանքներով Անահիտը պատուաւորելէ վերջ, ինքն ալ դէմը նստաւ։ Օրիորդին մուտքը մեծ իրարանցում առաջ բերաւ օթեակներուն մէջ. ամէն մարդ զարմացումով կ'դիտէր այս նոր դէմքը, զոր ոչ ոք կ'ճանչնար եւ որուն գեղեցկութեան ու հրապոյրներուն վրայ ամէնքն ալ կ'զմայլէին։ Եւրոպացի վաճառականներ մանաւանդ Կաթիկեանի ընկերացած տեսնելով այս կարգի հիանալի գեղեցկութեամբ օժտուած կին մը, իր ամուսինը կարծած էին զայն, եւ միեւնոյն ատեն գովեստ կարդացած էին անոր ճաշակին ու խելքին վրայ, որ առեւտրական հրապարակին մէջ առաջին կարգի յաջողութիւն մը ձեռք բերելէ վերջ, ընտանեկան կեանքն ալ ապահոված էր, այս կարգի հրապուրիչ ամուսնոյ մը ընկերակցութիւնը վայելելով։ Իսկ Ցակոբիկը մօտէն ճանչցող քանի մը Հայ ընտանիքներ ամէնէն աւելի հետաքրքրուած էին այս հանելուկը լուծելու համար։

Ո՛չ Ցակոբիկ եւ ո՛չ ալ Անահիտ անտեղեակ չէին իրենց շուրջ յարուցուած այս իրարանցումներէն. սակայն երկուքն ալ նկատելով որ, թէեւ անուղղակի, բայց վերջապէս իրականութեան մօտ գոյն մը կ'առնէ իրենց տարիներէ ի վեր տածած փափագն, անխռով սրտով սկսան փոխադարձաբար դիտել հանդիսականներն եւ ուրախ զուարթ խօսակցիլ իրարու հետ։

Հանդիսականներու կրկնած անհամբեր ցոյցերուն մէջ բացուեցաւ վարագոյրն, եւ ամէն ուշադրութիւն անմիջապէս դէպ ի թատերաբեմ ուղղուեցաւ, մանրամասնութեամբ վայելելու համար Տիւմա որդւոյն այս գլուխ գործոցն, որուն ծանուցումները թատերախումբը դեռ Բարիզէն չմեկնած, շաբաթներ առաջ սկսուած էին հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ թերթերուն մէջ։ Տեսարանները հետզհետէ սկսան իրարու յաջորդել, ու գաղղիացի վարժ դերասաններ, քաջալերուած հանդիսատեսներու համակրական ունկնդրութենէն եւ մանաւանդ անոնց ստուար բազմութենէն, ճշմարտապէս կ'ներկայացնէին Լա Ցամ օ Քամելիան, անոր հոգեկան ամէն վիճակները պարզելով հասարակութեան առջեւ։ (Տար.)